

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Kandidatuppsats

Lagom deltagande sökes

En undersökning av Malmöinitiativet med fokus på jämlikhet och deltagande

Författare: Filippa Goldring
Handledare: Thomas Sedelius
Examinator:
Ämne/huvudområde: Statsvetenskap
Kurskod: SK2016
Poäng: 15
Examinationsdatum:

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Abstract

Syftet med denna undersökning var att se i vilken utsträckning Malmöinitiativet stämmer överens med e-petitionssystem i enlighet med det deltagardemokratiska idealet, och undersöka hur det förhållit sig till de demokratiska aspekterna jämlikhet och politiskt deltagande. Materialet som utgör grundpelare för den empiriska delen är statliga och kommunala dokument, information hämtad från SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) samt en mail-konversation med en nyckelperson inom Malmöinitiativet. För att besvara uppsatsens frågeställning och uppnå dess syfte har en kvalitativ textanalys med kvantitativa element använts. Den teoretiska utgångspunkten består i deltagardemokrati, med fokus på relevanta innovationer för uppsatsens ämne, med komplement från Roberts Dahls idealkriterier för en demokratisk politisk ordning. Uppsatsens frågeställningar är enligt följande:

- Vilka sägs de deltagardemokratiska för- och nackdelarna med så kallade e-petitionssystem vara i litteraturen?
- Utifrån hur Malmöinitiativet är konstruerat och beskrivet, i vilken grad överensstämmer det med det som i litteraturen benämns som e-petitionssystem?
- Utifrån teoretiska antaganden kring e-petitioner som deltagardemokratiskt instrument, hur väl har Malmöinitiativet fungerat med avseende på jämlikhet och politiskt deltagande?

De analytiska slutsatser som urskiljs grundar sig främst i den jämlika obalansen som ett deltagardemokratiskt verktyg kan frambringa. De fördelar som beskrivs utgår huvudsakligen från den teoretiska framställningen av e-petition som ett deltagardemokratiskt verktyg och visar sig inte lika tydligt i det empiriska materialet som finns tillgängligt. De slutsatser författaren har formulerat syftar på en balans av en bra utformning av systemet, likt Malmöinitiativets, men även en god implementering av verktyget där det främsta syftet borde vara att göra verktyget tillgängligt för minoritetsgrupper.

Nyckelord: e-petition, deltagardemokrati, demokratiska innovationer, jämlikhet, politiskt deltagande

1. Introduktion	1
1.1. Syfte	2
1.2. Frågeställning	2
1.3. Inom- och utomvetenskaplig relevans	2
1.4. Metodologi	3
1.4.1. Metod och strategi	3
1.4.2. Material	6
1.5. Avgränsningar och begränsningar	8
1.6. Definitioner	8
1.7. Disposition	8
2. Demokratiteoretiskt ramverk	10
2.1. Idealkriterier för den demokratiska processen	10
2.2. Medborgardeltagande med utgångspunkt i idealmodellen om deltagardemokrati	11
2.3. Politiskt deltagande ur tre perspektiv	13
2.4. Demokratiska innovationer för att öka det politiska deltagandet	14
2.4.1. Rådgivande innovationer	15
2.4.2. Medbeslutande innovationer	15
2.4.3. Deliberativa innovationer	16
2.4.4. Direktdemokratiska innovationer	17
2.4.4.1. En digitaliserad demokrati	17
3. E-petitioner	20
3.1. Vad är e-petition?	20
3.2. E-petition som ett deltagardemokratiskt verktyg	21
3.3. En demokratisk innovation	21
4. Malmöinitiativet	24
4.1. Bakgrund	24
4.2. Malmöinitiativets konstruktion	25
4.2.1. Hur ser den tekniska utformningen ut?	25
4.2.2. Vem kan förmedla åsikter och vem kan se innehållet?	26
4.2.3. Hur väl återkopplar berörd institution?	26
4.2.4. Vad krävs av en e-petition för att det ska tas vidare?	27

4.2.5. I vilken grad kontrolleras inläggsförfattarens autenticitet?	28
4.2.6. Vilka resurser tilldelas systemet i form av utrymme och organisatoriskt stöd?	29
5. Analys	31
5.1. Hur många deltar?	31
5.2. Vem deltar?	33
5.3. Konstruktion och spridning	34
5.4. En demokratisk process?	36
6. Resultat	38
Källförteckning	40

1. Introduktion

”Ingen är formellt utestängd. Däremot skapar bl.a. klasstillhörighet, ålder och etnicitet ojämlika förutsättningar att delta. Och även om det rent formellt inte finns några hinder, så finns det otvivelaktigt ofta mer eller mindre dolda maktstrukturer, värderingar och attityder som kan försvåra deltagandet, som exempelvis kvinnor brukar vittna om. Men allas kunskaper, erfarenheter och åsikter behövs för att besluten ska bli bra.” (SOU 2000:1, 2000: 36). Demokratiutredningen 2000 på uppdrag av regeringen vittnar om en insikt i de politiska jämlikhetsproblemen som deltagardemokratiska instrument kan innebära. Utredningen stod trots det fast vid att ett ökat medborgerligt deltagande och förordade en deltagardemokrati. Idealets grundpelare står för ett deltagande där alla röster är viktiga och bör inkluderas för demokratisk framgång (Bengtsson, 2008: 115), men möter i verkligheten upp med andra förutsättningar. Om det enbart är ett strukturellt problem för deltagardemokratiska verktyg eller en motsättning som är baserat på felaktig användning och implementering har bland annat blivit uppsatsens fokus. Som blivande statsvetare med intresse för dolda samhällsstrukturer har det varit intressant att fördjupa sig i de deltagardemokratiska potential och motsättningar e-petitionssystem kan ha i samhället. Särskilt intressant att ställa dessa i relation till Malmöinitiativet för en större inblick i hur implementeringen kan se ut i verkligheten.

E-petitionssystem är ett deltagardemokratiskt instrument som på senare år fått stort genomslag i Sverige, men också i andra delar av världen (Karlsson & Åström, 2015: 5). Malmö var den första staden i Sverige som införde systemet år 2008 i samband med att ett strategi-dokument för e-tjänster togs fram (SKL, 2009). Utifrån studier kring hur Brightons system fungerade skapade man Malmöinitiativet (Lindhe, 2017). Malmöinitiativet drivs som en plattform där medborgare kan lämna förslag på förändringar de vill se i staden, varpå andra medborgare kan stödja förslagen med sin namnunderskrift (Malmö, 2017a). Systemet har efter dess uppkomst utvärderats (Åström & Sedelius, 2010) och stött på en del kritik både kring spridning och systemets konstruktion, vilket till viss del mötts och åtgärdats. Bland annat fick det kritik för att sakna en tydlig svarsstruktur, vilket förändrades 2011 med en gräns på 100 namnunderskrifter för att ärendet skulle skickas till berörd nämnd som i sin tur formulerade ett svar (Lindhe, 2017). Som ett deltagardemokratiskt verktyg står det i motsättning till vad många forskare menar är främjande för demokratisk framgång. De menar att deltagardemokratin inte ska fungera som ett substitut för den representativa demokratin, om än som ett komplement Gilljam (2003: 185 ff). Bland annat Gilljam (2003) har teoretiserat de negativa aspekterna med att låta ett deltagardemokratiskt system ta plats där jämlikhet är eftersträvat men också den aspekt som han menar blir lidande i realiteten. En aspekt som åter igen

uppmärksammades i demokratiutredningen 2014 (SOU:2016:5, 2016a)(SOU:2016:5, 2016b) men som i enlighet med mina resultat fortfarande kräver bearbetning. Min inledande hypotes rörde sig i begynnelsen kring att deltagardemokratiska innovationer likt e-petitionssystem har ett positivt inflytande för demokratiska aspekter, men har under undersökningens gång fått fler innebörder. Det blev tydligare ju mer material som blev tillgängligt att verktyget i sig fortfarande besitter stor potential att ha en positiv inverkan på demokratin, men att särskilda aspekter som jämlikhet kräver ett tillhörande arbete som inte verkar finnas med i beräkningarna.

1.1. Syfte

En demokrati kräver ständigt underhåll, och hur goda intentionerna än är finns det alltid hålrum som behöver fyllas. Trots att e-petitionssystem är ett deltagardemokratiskt verktyg vars syfte är just att fylla hålrummet mellan beslutsfattare och medborgare och föra folket närmare besluten (Bengtsson, 2008: 115), fallerar det på vissa aspekter. I den här uppsatsen vill jag se i vilken utsträckning Malmöinitiativet stämmer överens med e-petitionssystem i enlighet med det deltagardemokratiska idealet, och undersöka hur det förhållit sig till jämlikhet och politiskt deltagande.

1.2. Frågeställning

För att få en större förståelse för e-petitionssystem som ett deltagardemokratiskt verktyg och vilka för- och nackdelar det för med sig, har jag använt mig av tre forskningsfrågor som kompletterar varandra varav de två första inleder den tredje.

- Vilka sägs de deltagardemokratiska för- och nackdelarna med så kallade e-petitionssystem vara i litteraturen?
- Utifrån hur Malmöinitiativet är konstruerat och beskrivet, i vilken grad överensstämmer det med det som i litteraturen benämns som e-petitionssystem?
- Utifrån teoretiska antaganden kring e-petitioner som deltagardemokratiskt instrument, hur väl har Malmöinitiativet fungerat med avseende på jämlikhet och politiskt deltagande?

1.3. Inom- och utomvetenskaplig relevans

Runt om i Sveriges kommuner sker ett demokratiskt arbete som bland annat innefattar införandet av e-petitionssystem och andra demokratiska innovationer för att öka det politiska deltagandet (Gilljam, 2006: 206). Malmö var första kommun i Sverige att införa e-petitionssystem vilket resulterade i Malmöinitiativet (SKL, 2009). Systemet har efterhand både utvärderats av forskare och

omskrivits i otaliga studentrapporter. Det är viktigt för system som ska verka för att främja demokratin att hamna under luppen då det sätter press på kommunen att åtgärda de brister som eventuellt synliggörs. Det är också den grundade orsaken till mitt valda forskningsområde då jag anser att Malmöinitiativet sällan analyserats utifrån formen *e-petitionssystem som deltagardemokratiskt verktyg* utan oftare i kontrast till andra demokratiska innovationer. I enlighet med Esaiasson m.fl. (2017: 32) uppkommer ett forskningsområde utifrån observationer eller enskilda händelser, vilket i mitt fall var under den första researchen innan jag bestämt vilket område jag skulle fördjupa mig inom. Jag hade själv inte hört mycket om Malmöinitiativet och ingen av mina vänner, som jag ändå anser är engagerade i den lokala samhällsdebatten, hade hört talas om systemet. Vid närmare inblick insåg jag att det heller inte skett någon direkt ökning av inkomna initiativ trots att det funnits i nästan tio år (se fig. 2). Den inomvetenskapliga relevansen är som jag tidigare beskrivit baserat på att Malmöinitiativet utifrån formen *e-petitionssystem som deltagardemokratiskt verktyg* inte analyserats för att studera hur den jämlika och politiskt deltagande aspekten tagits i beaktande. Fler kommuner väljer att implementera verktyget i Malmöinitiativets fotspår vilket gör det högst relevant att det jämlika deltagandet analyseras för att utvärdera om en deltagardemokratisk innovation som *e-petitionssystem* kan främja demokratin.

1.4. Metodologi

I denna del görs en genomgång av relevant metod och strategi som använts för att genomföra undersökningen. Inledningsvis en genomgång av jämförande fallstudie vilken främst är den valda forskningsstrategin i denna undersökning. Därefter görs en genomgång av de metoder som har använts för att studera fallen, i detta fall en kvalitativ textanalys samt en kompletterande kvantitativ datainsamling. Den kvalitativa textanalysen har använts för att systematisera materialets innehåll och få klarhet i hur kommunen arbetar med Malmöinitiativet samt vilka preferenser som ligger till grund för arbetet. Den kvantitativa datainsamlingen har gett mig en överskådlig information kring det faktiska deltagandet över tid.

1.4.1. Metod och strategi

Jämförande/teorikonsumerande fallstudie

Min undersökning är huvudsakligen fokuserad på *ett* fall, och går därför under vad Halperin och Heath (2017: 214) definierar som *jämförande fallstudie*. Det har dock inte varit helt självklart att studiens utformning passar metodmallen. Å ena sidan testar jag på vissa sätt teorin som i en jämförande fallstudie, men å andra sidan vet jag inte om resultatet kan ses som brukligt för den typen av fall. Man kan också se det som att jag konsumerar teorin för att räkna ut empiriska data,

vilket i så fall snarare går under benämningen teorikonsumerande fallstudie (Esaiasson m. fl., 2017: 42). Jag vill därför inte utesluta benämningen teorikonsumerande, utan tror att studien besitter inslag av både en jämförande fallstudie som i viss mån testat teorin, men även konsumerar teorin med fokus på fallet. Det finns flera fördelar med att enbart fokusera på ett fall, vilket i den här bemärkelsen är Malmöinitiativet, och är en vanligt förekommande metod inom samhällsvetenskapliga undersökningar. Författarna menar att det kan tyckas motsägelsefullt att benämna något som en jämförande fallstudie när det bara är ett fall som är fokus, men menar vidare att fallet i sig nästan alltid studeras i en jämförande kontext. Vidare beskrivs essensen av vald metod: "What sets them apart is that they have all managed to develop arguments and theories that are relevant to many other contexts, and not only say something meaningful about general political phenomena." (Halperin & Heath, 2017: 214). Även om mina förväntningar på undersökningen är att inleda skapandet av en ram som går att applicera på andra fall, är det självklart ingen garanti. Men i enlighet med metodens syfte är det intentionen med valt fall och teori.

Under den andra forskningsfrågan gör jag även en jämförelse med Brighton & Hove's e-petitionssystem för att tydligare strukturera Malmöinitiativets konstruktion och dess för- och nackdelar. Den delen av studien betecknas av Halperin & Heath som *Small-N jämförande fallstudie* (Halperin & Heath, 2017: 217). Metoden är passande för undersökningar som inte omfattar mer än ett dussin fall men kan inte innehålla mindre än två (Halperin och Heath, 2017: 217). Studiemetodens positiva egenskaper består i möjligheten att göra en djuplodad och detaljerad studie av varje fall och kontextualisering ges större utrymme (Halperin och Heath, 2017: 218). I mitt fall vill jag dock inte påstå att undersökningen går under benämningen djuplodad då syftet med jämförelsen är att lyfta fram systemens övergripande konstruktion. En annan aspekt att ta i beaktande är att en studie med få fall kan ge missvisande resultat som inte går att använda för att beskriva en generaliserad kontext. Det krävs en bra urvalsmetod för att förebygga sådana problem och inte drabbas av *selektionsfel* (egen översättning), något som författarna beskriver som en effekt av att inte noga tänka över valet av fall (Halperin och Heath, 2017: 218).

För att ge undersökningen under fråga två god intern validitet (Esaiasson m. fl., 2010: 179) använder jag *mest lika-designen* vilken sammanfattningsvis går ut på att välja fall utifrån egenskaper som identifieras som gemensamma (Esaiasson m. fl., 2010: 112). Halperin och Heath (2017: 219) beskriver tillvägagångssättets syfte som "The shared characteristics act as a control in order to test whether the crucial difference between the countries is associated with the variation in the dependant variable.". För att ta reda på vad som påverkar resultatet använder man de

gemensamma egenskaperna som utgångspunkt, varpå det som skiljer fallen åt blir mer uppenbara. (Esaiasson m. fl., 2010: 112). En förutsättning som bör vara självklar för denna design är att man i förväg inte vet värdet på den beroende variabeln, då resultatet i sådana fall snarare skulle bli en sammanfattning av förutfattade meningar. Ett undantag är när man gör undersökningen bakvänt och istället vill undersöka värdet på den oberoende variabeln (Esaiasson m. fl., 2010: 114 f). Men det rekommenderas inte eftersom att ”om den beroende variabeln inte har god variation riskerar vi att få fel uppfattning om styrkan på den kausala relationen” (Esaiasson m. fl., 2010: 115). Författarna fortsätter att beskriva den negativa aspekten med mest lika-design. Utöver variablerna man vill mäta ska fallen man ämnar jämföra dela likheter med större delen egenskaper. Det är nästintill omöjligt att hitta två fall med de förutsättningarna, och det kan finnas dolda egenskaper som skiljer sig åt och påverkar den variabel man vill mäta. Om man i motsats hittar två fall som på alla avseenden påminner om varandra finns det inte tillräcklig variation i den oberoende variabeln för att resultatet ska säga något utöver det vi redan visste (Esaiasson m. fl., 2010: 115).

Validitet och reliabilitet

Som nämnt ovan är validiteten väsentlig för undersökningens relevans. *Begreppsvaliditet* och *resultatvaliditet* är två varianter som urskiljs varav den förstnämnda i relation med hög reliabilitet ger oss god resultatvaliditet (Esaiasson m. fl., 2010: 63 f). Också uttryckt ”frånvaro av systematiska och osystematiska fel innebär att vi mäter det vi påstår att vi mäter” (Esaiasson m. fl., 2010: 63). En vanlig orsak till sviktande begreppsvaliditet är bristande reliabilitet, vilket i sin tur innebär frånvaro av slumpmässiga eller osystematiska fel. Med andra ord räcker det inte med ett fullgott mätinstrument, då slarv med insamlingen av data under undersökningens gång påverkar validiteten (Esaiasson m. fl., 2010: 70). Begreppsvaliditet kan beskrivas som överensstämmelse mellan operationell indikator och teoretisk definition och är aktuellt vid samma stund vi bestämt dessa. Resultatvaliditet är dock inte diskutabelt förrän avslutad empirisk mätning (Esaiasson m. fl., 2010: 63).

Variabler

För att få fram de operationella indikatorerna som i sig berättar hur fenomenet ska mätas, krävs i första hand en bra operationalisering av de teoretiska begreppen (Esaiasson m. fl., 2010: 60). Jag behöver även specificera orsakssambandet för att visa på *intern* validitet då resultatet i min undersökning blir av förklarande karaktär. Med andra ord svara och argumentera för att min beroende variabel faktiskt är påverkad av min oberoende variabel och inte vice versa, samt utesluta att min beroende variabel inte är påverkad av en tredje faktor (Esaiasson m. fl., 2010: 64). I mitt fall

har jag tre forskningsfrågor av samma karaktär varav de två första har en inledande funktion. Att definiera undersökningens variabler blir därför essentiellt för att säkerställa att den empiriska undersökningen är relevant. Min oberoende variabel i det här fallet är *Malmöinitiativet*, vilket jag i sin tur vill undersöka huruvida det främjar de demokratiska aspekterna *jämlikt och politiskt deltagande*, min beroende variabel. Genom mitt empiriska material och teoretiska ramverk åsyftar jag att definiera ovanstående variabelers värden. Det vill säga vilka deltagardemokratiska implikationer det finns och huruvida jämlikt och politiskt deltagande är högt eller lågt förankrat.

Forskningsmetod

Jag har valt en kvalitativ innehållsanalys för att analysera innehållet i materialet, också benämnt kvalitativ textanalys (Esaiasson m. fl., 2017: 196). Den kvalitativa textanalysens tillvägagångssätt liknar den vid kvantitativ innehållsanalys då man räknar eller mäter förekomsten av vissa företeelser (Bergström och Boréus, 2005: 43 f), men syftar mer till att undersöka textens meningsskapande processer (Esaiasson m. fl., 2017: 211). Man skulle vidare kunna argumentera för att den kvalitativa textanalysen skulle specificeras som en diskursanalys. Men för att undvika att få alltför utsvävande och subjektiva resultat som den ”öppna” formen kan innebära, vill jag snarare förhålla mig till vissa ord eller företeelser (Bergström och Boréus, 2005: 43 f). Syftet är heller inte att kritiskt granska vilket är typiskt för diskursanalys, utan snarare att systematisera innehållet och lyfta fram mening tematiskt (Esaiasson m. fl., 2017: 213). När det är ett högre antal texter som ska analyseras är det lämpligt att använda sig av innehållsanalys vilken har som uppgift att identifiera ett mönster, och för att formulera det explicita eller den implicita undermeningen är metoden lämplig när man arbetar inom en snäv tidsram, då syftet är att söka det manifesta inslaget (Bergström och Boréus, 2005: 45). Som ett komplement till den kvalitativa textanalysen har jag genom kvantitativ metod samlat in data över Malmöinitiativets deltagande. Eftersom att momentet i sin enkelhet enbart består i att räkna antal initiativ och namnunderskrifter har utmaningen främst bestått i den tid det tar att räkna nästan tio års deltagande (Esaiasson m. fl., 2017: 200 ff). Det är med andra ord inte fråga om en kvantitativ innehållsanalys som består i att analysera innehållet, utan snarare om en kvantitativ datainsamling vars resultatredovisning presenterats i tre linjediagram (Esaiasson m. fl., 2017: 353).

1.4.2. Material

Med tidsaspekten i åtanke har mitt sekundära material valts ut i bästa mån efter de källkritiska principerna; oberoende, tendens, samtidighet och äkthet, vilket Esaiasson m. fl. (2017: 298) beskriver som det strategiska tillvägagångssättet då ett större urval inte är görligt under den här

tidsramen. Det teoretiska ramverket har främst utgått ifrån några huvudsakliga författare som varit flitigt återkommande referenser i forskningsrapporter som jag anser vara tillförlitligt material. Materialet som inbegriper grunden till den teorimodell jag utgått från för att svara på forskningsfrågorna är främst litteratur fokuserade på deltagardemokratiska teorier och demokratiska processer. Som komplement till dessa har information hämtats från andra sekundärkällor; SKL (Sveriges Kommuner och Landsting), Malmö kommuns hemsida, SOU:er (demokratiutredning 2002, 2014) och utvärdering och rapporter på uppdrag av Malmö kommun och regeringen. Dessa källor tolkar jag som tillförlitliga om än med varierande grad av oberoende. De källor hämtade från kommunen och skrivna av kommunens tjänstemän är i högsta grad beroende av denne, men rapporter och utvärderingar gjorda av utomstående forskare visar på högre grad av oberoende. Mina primära källor består i information hämtad från frågeundersökning med en av de som arbetar med Malmöinitiativet. Källan är direkt kopplad till Malmö kommun och kan därför inte anses som oberoende, men då den är både samtida och den enda direkta kontakten med projektet har den fått stor tyngd. Oberoendet är dock något jag tagit i beaktande under undersökningen och det känns viktigt att förtydliga (Esaiasson m. fl., 2017: 292 f).

Esaiasson m. fl. (2017: 235) påpekar omfattningen på begreppet frågeundersökningar som i det här fallet har varit svårbenämnt. Under studiens gång har jag haft en mail-konversation med en av de två som arbetar med Malmöinitiativet. Vi har haft ett konversationsutbyte som mest liknar en frågeundersökning under begreppet informantundersökning, men saknar en tydlig svars- eller frågestruktur då följdfrågor uppkommit baserade på svar och frågetecken som identifierats i samband med genomgången av materialet (Esaiasson m. fl., 2017: 235)(Halperin & Heath, 2017:179). Mitt frågeobjekt har varit av stor betydelse för att få en djupare insikt om Malmöinitiativet och hur kommunen arbetar med projektet. I uppsatsen har svaren kring Malmöinitiativets funktion och utformning blivit huvudfokuserade källor som kompletterat andra informationsdokument (Esaiasson m. fl., 2017: 236).

Den andra primära källan är de diagram jag själv tagit fram efter en kvantitativ undersökning av Malmöinitiativets deltagande. Utförandet har enkelt sett skett genom att räkna antalet initiativ per år, antalet röster per år samt hur många initiativ som fått över 100 röster och därmed gått vidare till berörd nämnd. Siffrorna har sammanställts och förts in i ett digitalt verktyg anpassat för att konstruera diagram. Resultatets presentation har sedan gjorts genom tre linjediagram som vardera representerar en utveckling av deltagandet inom Malmöinitiativet.

1.5. Avgränsningar och begränsningar

Mitt valda forskningsobjekt är ett modernt inslag i demokratiska verktygslådan vilket naturligt resulterar i ett begränsat material. E-petitioner är en digital utveckling av petitioner, och med tanke på internets korta levnadslängd är den vidareutvecklade formen e-petitioner än yngre. Det har helt enkelt inte hunnits forskas i stor omfattning kring dess påverkan. Särskilt Malmöinitiativet har enligt mina efterforskningar endast *en* gedigen utvärdering (Åström & Sedelius, 2010) rörande de demokratiska aspekter jag koncentrerar mig på. Det är något jag haft i åtanke under undersökningen, vilket också är en av anledningarna till att analysen fått stor tyngd genom teoretiska analyser som komplement till de något föråldrade empiriska mätningarna. En lösning på problemet hade varit att göra en ny undersökning, men då uppsatsen endast sträcker sig över tio veckor finns det ingen tid till ett sådant arbete. Överlag är tidsaspekten en stor anledning till att det endast går att göra en ytligare undersökning av verktyget, och jag har därför valt ut ett par aspekter istället för att omfatta hela demokratispektret.

Återigen spelar tiden en stor roll i avseendet val av fall, då jag endast fokuserar på ett fall istället för att göra en kontinuerlig jämförelse. Dock har jag valt att göra en viss jämförelse under delen kring Malmöinitiativets konstruktion och funktion i förhållande till hur e-petitionssystem är beskrivet, men den rör främst design. De mer djuplodade undersökningsaspekterna fokuserar enbart på Malmöinitiativet i förhållande till det deltagardemokratiska idealet.

1.6. Definitioner

Under undersökningens gång har jag av designskäl och för att i sammanhanget hålla olika delar isär, benämnt Malmöinitiativet och de inkomna förslagen på olika vis. Det är inget jag personligen tycker skapar en förvirring i texten, utan i relevanta sammanhang anser jag att det är tydligt vad situationen handlar om. Malmöinitiativet har fått benämningar som (digitalt) verktyg, e-petitionssystem och system. Medborgarnas förslag har benämnts som; förslag och initiativ.

1.7. Disposition

Undersökningen inleds av det demokratiteoretiska ramverk jag använt mig av. I den omfattas demokratiska idealkriterier, deltagardemokrati och demokratiska innovationer. Vidare följer ett kapitel med avsikt att svara på fråga ett (Vilka sägs de deltagardemokratiska för- och nackdelarna med så kallade e-petitionssystem vara i litteraturen?) med hjälp av det teoretiska ramverket. Kapitel tre omfattar fråga två (Utifrån hur Malmöinitiativet är konstruerat och beskrivet, i vilken grad överensstämmer det med det som i litteraturen benämns som e-petitionssystem?) med hjälp av en

jämförelse med Brighton & Hove´s e-petitionssystem. Näst sist ut tar en empirisk undersökning plats som ska svara på fråga tre (Utifrån teoretiska antaganden kring e-petitioner som deltagardemokratiskt instrument, hur väl har Malmöinitiativet fungerat med avseende på jämlikhet och politiskt deltagande?). Avslutningsvis följer en kortare redogörelse av studiens resultat.

2. Demokratiteoretiskt ramverk

Under det här inledande kapitlet är min avsikt att operationalisera de teorier och begrepp som ligger till grund för undersökningen. Inledningsvis en genomgång av Dahls (1989) kriterier för en demokratisk politisk ordning som efterföljs med en redogörelse av deltagardemokrati och politisk deltagande. Därefter följer ett stycke om demokratiska innovationer och digital demokrati. Min intention är att ordningen ska underlätta för läsaren att följa informationen och lättare förstå dess innebörd.

2.1. Idealkriterier i den demokratiska processen

I det här avsnittet presenteras antaganden och kriterier som ligger till grund för en demokratisk politisk ordning, baserade på statsvetaren Robert Dahls (1989) teorier. Om man utgår från den bokstavliga betydelsen av demokrati får vi ordet *folkstyre*, den demokratiska processen handlar därmed om folkets styrelseprocess. Dahl (1989: 165) hänvisar första skedet av att ta reda på vad som kännetecknar en demokratisk styrelseprocess till formuleringen av de antaganden som den *politiska* ordningen har till grund. Därefter vad som rättfärdigar att den politiska ordningen är *demokratisk*, och sist av allt ”vilka *kriterier* som utmärker en demokratisk politisk ordning och visa hur de följer av våra grundantaganden.” (Dahl, 1989: 165). Vidare beskriver Dahl (1989: 165) fyra kriterier som är beroende av grundantagandena och vice versa.

Det första kriteriet är *effektivt deltagande*: det innebär att medborgarna bör ha adekvata möjligheter att kunna uttrycka sin åsikt i den politiska processen. Det vill säga att lika möjligheter ska råda för alla att få uttrycka sin önskade utgång av processen, fram till att ett bindande beslut har fattats. Vidare menar man att principen om lika hänsyn förkastas om man berövar en medborgare att få sina preferenser med i beräkningen (Dahl, 1989: 166).

Det andra kriteriet är *lika rösträtt vid det slutliga avgörandet*: För att *principen om jämlikhet* (Dahl, 1989: 151 ff) och *förutsättningen om personlig autonomi* (Dahl, 1989: 155 ff) ska följas och fungera som kärna hos samhällets deltagare måste lika rösträtt vara en självklarhet. Det vill säga att alla medborgare ska ha samma möjligheter för att kunna göra sin röst hörd och att denne väger lika tungt som alla andras (Dahl, 1989: 171). Kriteriet följs av några undantag som inte anges samt omnämner inga metoder för att kriteriet ska kunna uppfyllas (Dahl, 1989: 172).

Det tredje kriteriet är *upplyst förståelse*: Dahl (1989: 174) påpekar det faktum att upplysning i en direkt mening kanske inte har med demokrati att göra, men enligt författaren är det ett historiskt

oriktigt påstående som han avfärdar med att utöka kriterierna med denna punkt. Formuleringen för kriteriet är enligt följande: ”Varje medborgare bör ha adekvata och lika möjligheter att upptäcka och begrunda det val som bäst tjänar hans eller hennes intressen (inom den tidsram som tvånget att fatta beslut i frågan medger).” (Dahl, 1989: 175). Ett mångtydigt kriterium som menar att medborgarnas möjligheter att skaffa sig insikter om de konsekvenser som en viss procedur kan medföra, borde stå till grund för vilka procedurer som styr beslutsfattandet (Dahl, 1989: 175).

Det fjärde kriteriet är *kontroll över dagordningen*: Kriteriet är något invecklat med flera överväganden och motargument mot tidigare definitioner. Kriteriet rymmer exempelvis möjligheten att delegera beslutsfattande till en hierarkisk ordning. Det räcker inte att de tre föregående kriterierna uppfylls för att den fjärde automatiskt blir likaså, utan *demos* måste ha kontroll över de beslut som tas kring dagordningen, däri att beslutsmakten även kan delegeras ut (Dahl, 1989: 176 f). Vidare beskrivs tre förutsättningar i fråga om kompetens gällande *demos*: ”1. vilka frågor som kräver eller inte kräver bindande beslut; 2. vilka frågor – bland dem som kräver bindande beslut – som *demos* är kapabelt att självt avgöra; 3. på vilka villkor *demos* delegerar sin auktoritet.” (Dahl, 1989: 178).

2.2. Medborgardeltagande med utgångspunkt i idealmodellen om deltagardemokrati

Enligt det deltagardemokratiska idealet behövs ett bredare och djupare engagemang av samhällets medborgare för att uppnå en välfungerande demokrati. Ett engagemang som också automatiskt leder till ett medborgarskap som innehar en större politisk mognad och djupare kunskap i samhällets mekanismer (Esaiasson, 2006: 181). Det är viktiga faktorer som Bengtsson (2008: 115) menar skapar en hög kvalitet på den rådande demokratin i samhället och innebär högre krav på medborgarna än att sälla sig till ett led vid val. Bengtsson (2008: 116) definierar även ramen för vad deltagardemokrati innefattar, vilken först och främst ska poängteras som politiskt deltagande. Hur politiskt deltagande vidare definieras förklarar författaren som skiftande, beroende på kontext. I vid bemärkelse ett engagemang av politisk betydelse som kan riktas åt i princip vilken aktör som helst, men därmed även viktigt att poängtera att handlingen är det centrala och inte enbart åsikt och tycke för att tala om ett deltagande (Bengtsson, 2008: 117). Det handlar snarare om en förändringsprocess än om resultat och anses på så vis vara av utbildande karaktär (Adman, 2006: 162). Detta synsätt på politiskt engagemang öppnar upp ett bredare fack där deltagardemokrater identifieras på ställen som arbetsplatser eller föreningar, och inte likt den snävare definitionen enbart riktade mot beslutsfattande och lagstiftande organ (Bengtsson, 2008: 116 f). Bengtsson (2008: 117) beskriver tre aspekter som essentiella för att definiera politiskt deltagande: ”Det handlar om *vem* som agerar,

hur man agerar och vilket *vad* man har för mål med sitt engagemang”. Först och främst definieras *vem* som agerar, i bemärkelsen som i ett större sammanhang som exempelvis en fredsorganisation, eller utifrån en enskild privatperson. Därefter *hur* det definierade forumet agerar i fråga om aktivitet, det vill säga huruvida den politiska agendan framförs; exempelvis genom en insändare eller namninsamling. Sist definieras målet med aktionen vilken kan ha en bred och öppen riktning i form av bojkott av multinationella bolagsprodukter, eller utifrån den smalare synen mot politiska beslutsfattare på nationell nivå (Bengtsson, 2008: 117 f).

Processen att komma dit vi är idag vad gäller studiet om deltagande delas i boken *Politiskt deltagande* (Bengtsson, 2008: 119) in i fyra faser. I den första fasen avgränsades studiet till att enbart handla om kampanjaktiviteter och valdeltagande, något som kom att förändras till en direkt kontakt med högre positionerade under det politiska taket. Under 70-talet började man se en utvidgning av den konventionella repertoaren när etablerade teoretiker inkluderade politiska aktiviteter av andra samhällsgrupper, fortfarande accepterade som konventionella. Aktiviteter som växte under 70-talet i form av protester och liknande aktivism, då benämnda som okonventionella (Bengtsson, 2008: 119). Det var under denna tid då forskningen om politiskt deltagande tog sitt stora språng utanför de konventionella ramarna och diverse rörelser med direkta budskap växte och blev etablerade. Bengtsson ger exempel på sådana rörelser i form av kvinnorörelsen som under den här perioden kopplas till ett positivt politiskt deltagande. Denna form av deltagande har under åren senare utvidgats ytterligare till att innefatta all form av medborgerligt engagemang, även den utan politisk agenda eftersom att den enligt flera forskare innehar betydelse för demokratin (Bengtsson, 2008: 120 f). Detta är självklart en definitionsfråga om avgränsning som bland annat Esaiasson och Westerholm (2006: 15 f) motsätter sig till viss grad. De menar att det kan handla om att påverka kollektiva utfall på sätt som inte enbart rör offentligt beslutsfattande, men däremot inte påverkansförsök som bygger på enskilda individers situation.

Att ta i beaktande är att i takt med en ständigt utvecklad repertoar som dagens samhälle har tillgång till innebär inte detta nödvändigtvis att medborgarnas engagemang utvidgas. Dagens moderna kanaler och en välutbildad medborgarskara har medfört att de konventionella metoderna som representeras av partipolitik och den representativa demokratin inte har samma dragningskraft (Bengtsson, 2008: 121). Samhället behöver inte samma guidande hand och den enskilda individen väljer bort organisationerna med en mer traditionell framtoning och byråkratisk form till förmån för de tunnare nätverken. Så som samhället ser ut idag är även aktionens form utvecklad till hastig och direkt snarare än ett långsiktigt åtagande i en organisatorisk form med regelbundna återkopplingar.

Tidigare var måltavlan riktad mot våra nationella beslutsfattare men i takt med möjligheterna att nå ut har även målens beslutsmakt blivit svårdefinierade och globala (Bengtsson, 2008: 122).

2.3. Politiskt deltagande ur tre perspektiv

Bengtsson (2008: 128) beskriver det politiska deltagandet ur tre perspektiv som var och ett ger en tydligare inblick i *när*, *var* och *vem* som deltar. Som tidigare nämnt finns det flera synsätt som beskriver ett sjunkande politiskt deltagande hos medborgarna baserat på ett lägre valdeltagande och generellt deltagande i de traditionella och konventionella politiska arenorna. Detta synsätt konkurreras dock med andra tolkningar som menar att det snarare handlar om ett *förändrat* deltagande där medborgarna istället sökt sig till mindre och mer sakinriktade forum där man ser snabbare och tydligare resultat (Bengtsson, 2008: 130). En förändring som ses bero på många faktorer, till exempel den moderniseringsprocess som skett och i samband med den en mer digitaliserad värld som öppnat fler kanaler för kommunikation. I detta tankemönster finns även teorier om att denna process även förändrat våra politiska och sociala samhällsvärderingar från materialistiska till postmaterialistiska (Bengtsson, 2008: 130). Denna förändring yttrar sig i de demokratiska processerna och de unga, som främst påverkats av moderniseringen, efterfrågar andra sätt att delta politiskt och vill även förändra inriktningen på de frågor som står på den politiska agendan. Det demokratiska deltagandet utvidgas genom de förändrade värderingarna som ger plats åt fler aktionsgrupper och sociala rörelser, till nackdel för det traditionella och byråkratiska deltagandet via partimedlemskap och val (Bengtsson, 2008: 130 f). ”Den nya stilen att delta politiskt betonar mer kontroll i medborgarnas händer, vilket ställer högre krav på medborgarna och sätter mer press på makthavarna. Deltagande blir allt mer nära förknippat med inflytande (Dalton, 2006: 60). De ökade politiska färdigheterna och resurserna bland dagens medborgare tycks ha en märkbart positiv effekt på deltagandet på område som är medborgarinitierade, mindre begränsade, direkt länkade till makthavarna och mer policyorienterade.” (Bengtsson, 2008: 131). Avslutningsvis påpekar Bengtsson att frågan om *när* möjligtvis kräver en omdefiniering till ”*hur man deltar under olika perioder*” (Bengtsson, 2008: 131).

I vilka olika kontexter eller länder det politiska deltagandet är högre eller lägre är varierande och studierna på dessa variationer är enligt litteraturen begränsade. Särskilt mer inriktade studier på aggregatnivån är få till antalet och inriktar sig främst på termer gällande de mer uppenbara kulturskillnaderna. (Bengtsson, 2008: 138) Inte helt oväntat har internationella studier visat på samband mellan graden av utveckling i de länder som jämförts. De länder med hög utvecklingsgrad står oftast inför ett problem gällande vem som har störst tillgång till politiska möjligheter och inte

kapaciteten att ta till sig information kring rättigheter eller huruvida politiska system är välfungerande. Däremot är det just de problemen som länder med lägre grad av utveckling står inför; det vill säga låg utbildningsnivå och därmed sämre möjligheter att ta till sig politisk information, och är överlag drabbade av ogynnsamma system (Bengtsson, 2008: 137 f). De länder där man lägger större vikt vid att studera de institutionella och kulturella skillnaderna är bland annat de västerländska där både utvecklingsgrad och jämställdhet står högre (Bengtsson, 2008: 138).

De som ingår i det politiska deltagandet skiljer sig stort mellan alla länder och det finns enligt litteraturen ingen egentlig profil som täcker alla deltagare. Nu för tiden ser man snarare att det finns ett antal förklaringsfaktorer till vem som deltar och i vilken politisk form (Bengtsson, 2008: 147). Förr ansågs det dock inte finnas samma bredd på deltagandet utan snarare ett led, i detta fall benämnt *stege*. Det vill säga de som engagerade sig aktivt på flera olika vis klättrade långt upp på stegen medan de mindre aktiva stod längst ner. Ju mer aktiv desto högre upp (Bengtsson, 2008: 147). Idag ser man att samhällsutvecklingen även fört med sig förändrade ansatser vad gäller studierna kring vem som deltar, och politiska verktyg tillhör inte i samma grad ett visst samhällsskikt. Som ett exempel tar Bengtsson (2008: 148) upp dagens protester som ett verktyg som inte behöver uppkomma ur spontana missnöjesutbrott, utan något som används av en medelklass med god politisk insikt. Detta har i sin tur skapat en större acceptans för den typen av politiskt engagemang som politiska makthavare känner större press att bemöta (Bengtsson, 2008: 148). Det dras även paralleller mellan ett mer vänsterorienterat tänk och ett ökat politiskt deltagande om man ser till de mer okonventionella metoderna, och ett högre deltagande generellt är ofta ett resultat av låga förtroendesiffror för rådande politisk ledning (Bengtsson, 2008: 158).

2.4. Demokratiska innovationer för att öka det politiska deltagandet

Precis som rubriken lyder handlar det här avsnittet om demokratiska innovationer med utgångspunkt från Åsa Bengtssons (2008) kapitel i ”Politiskt deltagande”. Under en tid har teoretikernas intresse legat vid det praktiska vad gäller att lösa problem som uppstår i relationen mellan medborgare och politiska aktörer, till skillnad från tidigare då fokus legat på att diagnosticera problemet. Att öka medborgarnas kunskap och engagera dem i samhällsdebatten skapar också ett större förtroende mot de politiska ledarskapet och den rådande strukturen i samhället (Gilljam & Odal, 2006: 206). En sådan praktisk lösning går under *demokratiska innovationer* som nedan redogörs i enlighet med ordningsföljden i den använda litteraturen (Bengtsson, 2008: 161 f). Som systemet ser ut nu står det under någon form av begynnande kris då exempelvis både förtroende för politiker och valdeltagande sjunker (Gilljam & Odal, 2006: 205).

Det finns flera teorier om varför det ser ut som det gör i form av modernisering där det politiska systemet måste anpassa sig, och skapa ett närmare band mellan medborgare och beslutsfattare för att bygga ett förtroende från medborgarnas sida (Bengtsson, 2008: 203).

2.4.1. Rådgivande innovationer

Rådgivande innovationer är en form som innebär att man söker fånga upp medborgarnas åsikter, främst i syfte att implementera dessa i partiledningens debatter (Bengtsson, 2008: 174). Då demokratiska innovationer generellt uppkommer som ett resultat av den nedgående siffran i valdeltagandet, är det av största vikt för de olika partierna att upplysa sig själva om vilka förändringar medborgarna eftersöker (Bengtsson, 2008: 174 f). Rådgivande innovationer går att dela in i tre grupper, den första fungerar som en rådgivande funktion i särskilda frågor åt specifika verksamheter där de medverkande har en ingående kännedom om mottagaren, och väljs även utifrån den aspekten (Bengtsson, 2008: 176). Dessa brukar ges uttryck i exempelvis offentliga stormöten, eller *brukarråd*. Det sistnämnda är en form som används i många av Sveriges kommuner som ett rådgivande forum där tjänster och funktioner inom kommunen behandlas mellan brukare och politiker (Bengtsson, 2008: 176). I den andra gruppindelningen görs ett försök att skapa större jämlikhet bland samhällets röster genom att inbjuda särskilt underrepresenterade grupper. Det är medborgare som av olika skäl inte hörs genom de mer traditionella kanalerna. Gruppen behöver inte vara sociodemografisk förankrad utan kan också ha en geografisk utgångspunkt för att täcka ett mindre område (Bengtsson, 2008: 177). Den tredje gruppen utgår till skillnad från de övriga två från beslutsfattarnas behov och riktar sig mer allmänt till medborgarna (Bengtsson, 2008: 178). Det finns olika aspekter att ta i beaktande vad gäller informationen som är i omlopp inom de rådgivande processerna. Främst vad gäller ansvarsfrågan; hur den inkommande information behandlas inom de beslutande organen, det vill säga om de ger utslag i de beslut som tas (Bengtsson, 2008: 179). En generell uppfattning verkar vara att responsen och uppdateringarna kring vilken verkan det rådgivande organet har är otydlig och saknar substans, vilket kan skapa frustration hos medborgarna som i sin tur ifrågasätter funktionens effektivitet. Syftet att skapa engagerade medborgare med förtroende för det beslutande organet kan på det viset ge motsatt effekt (Bengtsson, 2008: 179 f).

2.4.2. Medbeslutande innovationer

Precis som det låter handlar det om innovationer som inkluderar medborgarna i den beslutande processen, både för att skapa ett starkare förtroende för beslutsfattare, men också för att ta del av medborgarnas kunskap inom ett verksamt område och på så vis kunna ta fler legitima beslut (Bengtsson, 2008: 181). Det finns ett antal drag som karaktäriserar de medbeslutande organens

funktion. Deras existens sträcker sig ofta över en längre tid, och de presenterar ämnen inför den politiska agendan snarare än att lägga sig i redan pågående förslag från övergripande myndigheter (Bengtsson, 2008: 182). I övrigt fungerar de på olika vis beroende på vald urvalsprincip, det vill säga att det finns innovationer som riktar sig mot en viss orienterad grupp och de vars funktionsorgan bygger på slumpmässiga urval, med samma medbeslutande intentioner (Bengtsson, 2008: 182). Även graden av intentionerna kan dock också variera, såsom uppbyggnaden av funktionen i sig (Bengtsson, 2008: 185). Bengtsson diskuterar medbeslutandeformen ur ett jämlikhetsperspektiv som hon beskriver som svårfångat. Ett helt öppet urval verkar i teorin vara det mest gynnsamma ur ett jämställdhetsperspektiv, men i praktiken sker en så kallad social snedvridning eftersom de representerade har tillkommit i en självurvalsprocess där endast de med starkast engagemang och intresse att delta finns med (Bengtsson, 2008: 186). Vidare avslutas diskussionen: ”Konsekvensen är naturligt nog mindre makt för de folkvalda och mer svåröverblickbara beslutsprocesser men mindre möjlighet för allmänheten att utkräva beslutsfattare på ansvar.” (Bengtsson, 2008: 188).

2.4.3. Deliberativa innovationer

Inom den representativa demokratin lever bilden av att våra beslutsfattare för upplysta samtal i enlighet med den deliberativa idealmodellen, vilket inte alltid möter verklighetens bild. Det vill säga i vilken grad idealmodellen uppfylls (Bengtsson, 2008: 188). Enligt Bengtsson (2008: 188 f) handlar det snarare om ett åsiktsutbyte av envägskaraktär vilka inte har någon betydelse för de politiska beslut som tas. Man vill föra en god deliberation där målet är att konsensus nås eftersom att man tror att det ger beslutet större legitimitet ur medborgarnas synvinkel. En teori som motsätts på många håll med argumentet att resultatet snarare blir motsatt intentionen att skapa lösningar fria från manipulation och styrda av maktintressen (Bengtsson, 2008: 189). Vissa menar även att en diskussion med goda förutsättningar mellan medborgare kan stå grund till lösningar där bakgrundmaterialet är tvetydigt och motsägelsefullt. Särskilt svåra frågor ger på detta vis bättre lösningar än vad en opinionsundersökning skulle ge (Bengtsson, 2008: 188 f). Exempel på deliberativa innovationer ges i litteraturen i form av konsensuskonferenser, deliberativa opinionsmätningar, deliberativa stormöten och medborgarjuryer. Det gemensamma för dessa former är att de oftast består av en grupp särskilt utvalda medborgare med inriktning på mindre frågor som någon utomstående organiserat (Bengtsson, 2008: 190). Man ser också att hängivna deliberativister fokuserar på hur formen för deltagandet ser ut, och mindre på vem som deltar. Detta resulterar i att förhållandet mellan medborgarna och demokratisk plattform kan skilja sig markant och även i vilken grad deras inflytande är jämlikt (Bengtsson, 2008: 193).

2.4.4. Direktdemokratiska innovationer

Direkt demokrati är som rubriken beskriver en form där medborgarna har ett direkt inflytande genom politiska beslut på den rådande ledningen. Däremellan finns inga representativa institutioner utan makten håller medborgarna själva i (Bengtsson, 2008: 196). Traditionellt sett fungerar direkt demokrati under småskaliga former och är en förutsättning ur ett praktiskt perspektiv. Dock har moderniseringen och den tekniska utvecklingen öppnat upp för ett användande med färre begränsningar, och fler öppnar upp för att införa direkt demokrati under större utsträckning (Bengtsson, 2008: 196). Några exempel på direktdemokratiska verktyg anges i litteraturen som *återkallande* (recall), *öppna stadsmöten*, *folkinitiativ* och *folkomröstningar* (Bengtsson, 2008: 196 f). Dessa former kan ha varierande regler för funktion och omfattning, och används i olika grad. Exempelvis är folkomröstningar något man använder som regel i USA och Schweiz, medan det snarare är undantag i andra länder när det kommer till det offentliga beslutsfattandet (Bengtsson, 2008: 198). Folkinitiativ är den form som ger medborgarna en möjlighet att påverka genom en kanal som går direkt till politikerna. De tvingas mer eller mindre att ta upp medborgarnas initiativ på dagordningen vilket i sin tur kan komma att påverka politiska beslut (Bengtsson, 2008: 198). Ovan nämnda påverkan på besluten sker därefter oftast genom folkomröstningar, som antingen är bindande (resultatet ska genomföras utan vidare diskussion) eller rådgivande (resultatet används som underlag men annan institution angör) beroende på land och lagstiftning (Bengtsson, 2008: 198). Utåt sett verkar denna metod exemplarisk för att nå en jämlik representation men verkligheten ser oftast annorlunda ut. Åter igen handlar det bland annat om vem som deltar, och antalet. Trots att alla har möjligheten finns det andra skäl, så som socioekonomiska, till att representation inte sträcker sig över alla samhällsskikt. En annan negativ aspekt kan vara att initiativen rent tidseffektivt inte bäddar för ett regelbundet användande, varken från medborgares eller de som organiserar inslagets sida (Bengtsson, 2008: 200). Att ta i beaktande är att formen ur ett teoretiskt perspektiv skulle kunna bidra till kvalitetssäkra och representativa beslut, särskilt om kvalificerade politiker stod för organiseringen av folkomröstningar av rådgivande karaktär (Bengtsson, 2008: 202).

2.4.4.1. En digitaliserad demokrati

I följande stycke redogörs de olika förutsättningar, motsättningar och möjligheter ett digitaliserat samhälle för med sig utifrån Joachim Åströms (2004) direkta demokratimodell. Enligt denna modell överordnas den kollektiva friheten över den individuella även om människans handlande beskrivs som bestämda av ”autonomt konstituerade intressen” (Åström, 2004: 78). Utgångspunkten för teorin är den tvådelade indelning av samhället i form av eliten med dess privilegier och de vanliga

människorna som är majoritet. Idén om demokrati bygger här på en jämn fördelning av makt på samhällsområden som för folket är väsentliga. De lever och verkar under lagarna och därför ska de även ta del i att stifta dem för att uppnå politisk jämställdhet och folksuveränitet (Åström, 2004: 78 f). Åström refererar till Rousseau som hårddraget menar att de lagar som folket inte själva stiftat är ogiltiga (Åström, 2004: 79). Det beskrivs som en självklarhet av modellens förespråkare att den enskilda individen är högst intresserad av att delta i det kollektiva beslutsfattandet eftersom att denne ska leva under dess bestämmelser. Människosynen är överlag positiv och man har god tilltro till den enskilda individens vilja att engagera sig och förståelse för deltagandets egenvärde (Åström, 2004: 79). Denna direktdemokratiska modell fungerar oftast som ett komplement till det befintliga styrelseskicket för att bidra med åtgärdande inslag på de problem som kan uppstå i den representativa demokratin. Exempel på såna inslag beskrivs som opinionsmätningar, folkomröstningar, lokala brukarstyrelser och medborgarinitiativ (Åström, 2004: 79).

Direkt demokrati utanför den digitaliserade världen är begränsad av praktiska omständigheter eftersom att det krävs att alla deltagare samlas under samma tak. Förslagets presentation måste hållas på ett sätt som når alla deltagare i bild eller ord. Detta begränsar i sin tur demokratin storlek (Åström, 2004: 80). Förespråkare för direkt demokrati har stor tilltro till den enskilda individens kunskap och kompetens vad gäller att fatta upplysta beslut, och ser oftast inte frågan om information som ett problem. Den frågan berör huruvida alla deltagare får ta del av samma information och därför fattar beslut på jämlika villkor. Trots ovanstående belyses det också att grunddragen för modellen är ”att lösandet av samhällsproblem främst är en makt- och viljefråga, inte en fråga om kunskap och kompetens (Åström, 2004: 81).

Även om direkt demokrati i takt med moderniseringen och teknologins utveckling är möjlig, så är det en fråga om när och om medborgarna väljer att använda formen. Men teknikens hjälp befinner sig demokratin i en utvecklingsfas där man kan nå ut till i stort sett vem som helst med tillgång till digital utrustning, vilket möjliggör deltagande av såväl digitala debatter som folkomröstningar till ett lågt ekonomiskt värde. Litteraturen beskriver utvecklingen som att medborgarna gått från att delegera makt till politiska representanter till att representera sig själva i den politiska debatten (Åström, 2004: 82). Även om informationstekniken skapat rimliga möjligheter för folksuveränitet finns det aspekter som måste ställas mot varandra och diskuteras. Säkerhet och tillförlitlighet är två värden som beskrivs som nödvändiga att ställas mot tillgänglighet och deltagande. Aspekten tillgänglighet verkar särskilt väsentlig då den inte kan ses som allmängiltig då det innefattar alla medborgare. I praktiken har inte alla tillgång till samma medium och deltagarna anses därför enbart

innefatta de privilegierade i samhället. Med andra ord måste vikten av jämställdhet och representations ställas mot det frekventa och höga deltagandet som internet innebär. Litteraturen ställer också den viktiga frågan om huruvida det tillgängliga och avskilda användandet bidrar till att det gemensamma bästa inte står högst i kurs (Åström, 2004: 83).

3. E-petitioner

I följande avsnitt besvaras första frågan gällande de för- och nackdelar litteraturen beskriver kring e-petitionssystem ur ett deltagardemokratiskt perspektiv: Vilka sägs de deltagardemokratiska för- och nackdelarna med så kallade e-petitionssystem vara i litteraturen? Inledningsvis finns en kortare översikt över hur e-petitionssystem beskrivs av SKL (Sveriges Kommuner och Landsting). Därefter görs en grundligare genomgång av systemet med fokus på positiva och negativa aspekter utifrån litteraturen.

3.1 Vad är e-petition?

Enligt information publicerad av SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) (2014: 7 ff) är e-petition ett förslag på en åtgärd eller förändring av något specifikt i samhället. Det bör inte vara en lång utläggning utan kräver endast en sammanfattad bakgrund och förslag på utveckling. Den som formulerar förslaget är medborgaren och ska lämnas till rådande beslutsfattare. Plattformen där e-petitionen registreras ska vara tillgänglig för alla och finnas på en relevant och lättillgänglig hemsida. Därefter har övriga medborgare möjlighet att visa sitt stöd för förslaget genom att signera det med sitt namn. Intentionen är att öka medborgarnas förståelse för den demokratiska processen och engagera dem i lokalsamhällets utveckling. De förtroendevalda behåller sin roll i beslutssammanhanget men kan genom processen utvidga sitt perspektiv och sin förståelse för vad medborgarna efterfrågar i samhället (SKL, 2014: 7). Så här skriver SKL: ”Med ett politiskt åtagande kan man dessutom ge möjlighet till att e-petitioner som får stort stöd av medborgarna lyfts in i den politiska processen. Detta ger kommunen och landstinget möjlighet att hantera idéer och förslag inom den formella strukturen och synliggöra den demokratiska processen som också innefattar prioriteringar.” (SKL, 2014: 8).

Formen härstammar från England som under slutet av 1990- talet påbörjade en moderniseringsprocess med syfte att öka tilliten för de förtroendevalda. Likaså är anledningen till att arbetet med e-petitioner började i Sverige förändringen i demokratin som man sett över tid; färre partimedlemmar och ett sjunkande valdeltagande är några indikationer (SKL, 2009). Detta i sin tur visar på ett minskat förtroende för de politiska institutionerna och de förtroendevalda vilket är en trend som sträcker sig internationellt. Kommuner och landsting behöver verktyg för att upprätthålla en medborgardialog som kan föras bortom och mellan val och kampanjer, och på så vis öka medborgarnas förståelse för den politik som förs och för att politikerna ska kunna representera medborgarnas röster (SKL, 2014: 8).

3.2. E-petition som ett deltagardemokratiskt verktyg

Enligt det deltagardemokratiska idealet bör samhällets medborgare vara engagerade i de politiska processerna som styr samhället för att en hög kvalitet på demokratin ska uppnås. Det politiska deltagandet omfattar idag ett brett spektra inom idealet, och e-petitionsformen har utvecklats från att vara ett direktdemokratiskt instrument som kräver ett deltagande i fysisk form, till ett deltagardemokratiskt digitalt verktyg som ska utvidga det kollektiva deltagandet bortom eliten (Bengtsson, 2008: 115)(Åström, 2004: 80). Detta till trots beskriver bland annat Bengtsson (2008: 122) att anledningen till att dessa kanaler fått större dragningskraft delvis beror på dagens välutbildade medborgare som inte behöver våra politiker på samma sätt för att tillförskaffa sig information om samhällsprocesser. Det i sin tur leder till att det politiska deltagandet sker genom former som inte kräver samma organisering och byråkratiska uppbyggnad, och där sakfrågan står i fokus (Bengtsson, 2008: 130). I samma veva som dessa smalare kanaler får större uppmärksamhet minskar tillgången till de traditionella forumen, vilket i sin tur stänger vägar in i deltagandet för de som behöver politisk vägledning.

Eftersom att deltagardemokratiska idealet talar för att styrkan i medborgarnas engagemang delvis visar sig genom utbildningsfaktorn, det vill säga att träning ger färdighet (Adman, 2006: 162), är e-petitionssystemet ett utmärkt tillvägagångssätt för enskilda medborgare att fördjupa sig i viktiga samhällsmekanismer. Tvärtom anser Joseph Schumpeter (Adman, 2006: 162) som menar att deltagardemokratiska reformer är dömda att förgöra demokratin istället för att skapa ett kunnigt och enat folk. Det är naivt enligt honom att tro att medborgarnas egoism och okunnighet klarar det utrymme som innovationer inspirerade av deltagardemokratiska idealet vill tilldela (Adman, 2006: 162). Men legitimiteten då? Esaiasson (2006: 184) beskriver fenomenet utifrån det deltagardemokratiska idealet som ”politiskt deltagande stärker medborgarnas känsla av delaktighet i samhället, vilket i sin tur leder till en förbättrad legitimitet för det politiska systemet.”. En effekt som e-petitionssystemens förespråkare strävar efter och som i teorin är en stor fördel, men svår att mäta empiriskt.

3.3. En demokratisk innovation

Framtagandet av e-petitionssystemet tjänar i grunden syftet att stärka den representativa demokratin. Som tidigare nämnt har man sett ett sjunkande valdeltagande och engagemang i samhällets politiska processer och till följd av detta har reformer av olika slag tagits fram (Bengtsson, 2008: 161 ff). Demokratiska innovationer som ligger till grund för reformerna har inspirerats av deltagardemokratiska idealet. En annan inspiratör är även det deliberativa idealet,

vilket fungerar som en kompletterande hand (Bengtsson, 2008: 161 f). Under teoridelen finns en mindre beskrivning av de fyra demokratiska innovationer som omnämns i den litteratur jag främst utgått från. E-petitionssystemet är enligt mina granskningar av innovationerna en sammanknytning av både rådgivande och direktdemokratiska innovationer. Rådgivande innovationer beskrivs som en form där man vill fånga upp medborgarnas åsikter, vilket även syftet med e-petition är. Nackdelarna med denna form beskrivs bland annat som att det är svårt att definiera vem som i grunden ansvarar för de förändringar en e-petition kan innebära. Vem bär ansvarstyngden för de negativa effekter en förändring för med sig (Bengtsson, 2008: 179)? En annan nackdel som också spelar på ansvarsrollen handlar om hur den inkommande information behandlas i det beslutande organet. Det bör finnas en tydlig information kring hur ärendet behandlas och helst ge någon form av respons. Annars kan en funktion som denna innebära motsatt effekt, det vill säga skapa frustrerade medborgare som ifrågasätter funktionens effektivitet (Bengtsson, 2008: 179 f).

Min tolkning av e-petitionssystemet som en direktdemokratisk innovation riktar sig snarare till den moderna tappningen, det vill säga hur formen blossat upp i takt med den digitala världen. Detta är något som vetenskapliga rapporter både motsäger och stödjer. Exempelvis tar Karlsson och Åström (2015) upp i sin rapport ”Kan e-petitioner utveckla den representativa demokratin?” att e-petitioner inte ska förväxlas med direktdemokrati. Ett påstående jag med hänvisning till övrig nämnd litteratur är beredd att säga emot när det kommer till direktdemokratiskt inspirerade innovationer inom deltagardemokratiska idealet. E-petition är en form av folkinitiativ som beskrivs under teoridelen, och är en direkt kanal till politikerna. En stor fördel med formen är att eftersom informationen som löper genom denna kanal är offentlig sätter det en press på politikerna som i princip tvingas ta upp medborgarnas initiativ på dagordningen om den överstiger ett visst antal namnunderskrifter (Lindhe, 2017)(Bengtsson, 2008: 182). En av de främsta negativa aspekterna är att e-petitionsformen kräver ett visst engagemang av medborgarna, som enligt det inspirerande deltagardemokratiska idealet är nödvändigt för samhällsutvecklingen och tjänar ett gott syfte, men som inte fungerar rent tidseffektivt. Samhällets medborgare har jobb, familj och andra sysslor som inte lämnar tillräckligt med plats för den här typen av engagemang. Där blir även den socioekonomiska klyftan tydlig då de som har minst tid även är de som tvingas arbeta mest för att upprätthålla vardagen (Bengtsson, 2008: 200). Många aspekter i samband med det faktumet talar för att systemet inte främjar ett jämlikt användande. Enligt Åström (2004: 82) som har teoretiserat en direktdemokratisk modell för deltagande är den digitala formen av deltagande, så som e-petition, även en fråga om ekonomisk hållbarhet. Det är både billigt att använda och framställa formen (Åström, 2004: 82), åtminstone om man ser det ur ett västeuropeiskt perspektiv där digital

utrustning ses som en självklarhet. För länder där klyftan speglar sig ännu tydligare i materiella tillgångar blir formen endast tillgänglig för de mest privilegierade. Både ur perspektivet när man talar om tillgången på digital utrustning, men även om man ser till människans prioriteringar utifrån exempelvis Maslows behovstrappa (psykologiguiden, 2017) där fysiologi (mat, vatten etc.) är första prioritet. Trappsteget, där engagemang i form av medborgarinitiativ vilar, anses snarare vara självförverkligande (sista trappsteget). Detta är inget ämne jag kommer behandla vidare utan är bara ett inflikande för att förtydliga på vilka plan ojämlikheten kan ta sats ifrån. Då tillgängligheten är så pass varierande kan man inte säga att systemet är allmängiltigt eftersom att det i så fall innefattar alla medborgare (Åström, 2004: 82 f). Han poängterar även en annan negativ aspekt som belyser hur det avskilda användandet kan bidra till att det gemensamma bästa inte står högst i kurs. En aspekt som går hand i hand med aspekten *säkerhet*, som både kan innefatta huruvida systemet kan manipuleras, samt riskerna gentemot demokratin med initiativ baserade på den enskilda individens bästa (Åström, 2004: 83).

4. Malmöinitiativet

I det här avsnittet avser jag besvara den andra delfrågan för uppsatsen (Utifrån hur Malmöinitiativet är konstruerat och beskrivet, i vilken grad överensstämmer det med det som i litteraturen benämns som e-petitionssystem?). I föregående avsnitt gick vi in närmare på hur e-petitionssystemet fungerar generellt, och även om Malmöinitiativet följer de outtalade riktlinjerna till mångt och mycket så skiljer sig flera detaljer åt vilket enligt bland annat Wright & Street (2007: 849 f, 853) och Karlsson & Åström (2015: 12 f) är designtekniska skillnader som kan avgöra medborgarnas mobilisering och samhällsengagemang. Inledningsvis finns en kortfattad beskrivning av Malmöinitiativet och dess uppkomst. I efterföljande avsnitt görs en djupare beskrivning av systemet, både generellt med paralleller och jämförelser med Brighton & Hove's system, samt ur ett deltagardemokratiskt perspektiv.

4.1. Bakgrund

Malmöinitiativet fungerar som en digital plattform där Malmös alla invånare och berörda av dess verksamheter kan komma med synpunkter och förslag gällande Malmö. Malmöinitiativet drivs av Malmö kommun och står i direkt koppling genom användningen av kommunens hemsida som plattform (Malmö 2017b). Lindhe (2017) beskriver begynnelsen av Malmöinitiativet i förbindelse med att ett strategi-dokument för e-tjänster skapades som inkluderade ett passus för demokrati på webben. En studie påbörjades utifrån information från sammankopplade internationella nätverk om att England hade gedigen erfarenhet från liknande system. Man valde att låta utvalda politiker studera hur Brighton (utifrån dess storlek som kan jämföras med Malmö) och dess system fungerade för att införskaffa information om hur processen skulle gå till i Malmö. Därefter skickades en remiss ut till samtliga nämnder för att förankra processen (Lindhe, 2017).

Enligt ett produktblad som ska informera kring malmöinitiativet beskrivs syftet likt följande:

- Skapa en meningsfull dialog mellan de som berörs av Malmö stads verksamheter och de politiska beslutsfattarna
- Stärka de demokratiska möjligheterna och tillgodose rättigheten att påverka sitt liv och samhälle
- Ta till vara på goda idéer, synpunkter, erfarenheter och allmänna åsikter hos de man representerar som förtroendevald
- Öka legitimiteten och kvaliteten i det politiska arbetet och beslutsfattandet (Malmö stad, 2013)

4.2. Malmöinitiativets konstruktion

I följande del kommer Malmöinitiativet beskrivas utifrån e-petitionens preferenser enligt det deltagardemokratiska idealet, parallellt med en övergripande designteknisk jämförelse med dess inspirationskälla; Brighton (Lindhe, 2017). Englands e-petitionssystem är ett av de mest omtalade e-petitionssystemen (Karlsson & Åström, 2015: 15). Brighton är sedan 1997 en sammanflätning med Hove och därför utgår systemet också från båda städerna som en enhet (GeoNames, 2017). Hädanefter har jag valt att benämna det Brighton & Hove istället för enbart Brighton för att undvika missförstånd. Inspirerad av Karlsson och Åströms (2015: 11) indelning av e-petitionens utformningsdetaljer har jag valt att utgå från ett antal frågeställningar: *Hur ser den tekniska utformningen ut? Vem kan förmedla åsikter och vem kan se innehållet? Hur väl återkopplar berörd institution? Vad krävs av en e-petition för att det ska tas vidare? I vilken grad kontrolleras inläggsförfattarnas autenticitet? Vilka resurser tilldelas systemet i form av utrymme och organisatoriskt stöd?*

4.2.1. Hur ser den tekniska utformningen ut?

Karlsson och Åström (2015: 11) belyser i sin rapport hur den tekniska utformningen kan variera från ett e-petitionssystem till ett annat. Det finns studier som menar att dessa variationer också är en viktig del i hur formen påverkar medborgardeltagandets omfattning (Wright & Street, 2007: 849 f, 853). Ett e-petitionssystem kan innebära begränsningen till att enbart skicka in sitt initiativ digitalt och få det publicerat på länkad hemsida, men utformningen kan också inkludera möjligheten för medborgare att stödja förslaget genom en namnunderskrift och diskutera ämnet i sammankopplat diskussionsforum (Karlsson & Åström, 2015: 11 f). Malmöinitiativet erbjuder för närvarande båda möjligheterna, där man i anslutning till förslaget både kan kommentera innehållet (Malmö, 2017b). Enligt det deltagardemokratiska idealet är det väsentligt att en innovation likt e-petitionssystem har en form som inger förtroende, det vill säga att medborgarna känner att deras förslag tas seriöst och kan följa dess utveckling (Bengtsson, 2008: 179 f). Vidare kan den mer utvecklade formen, med ett tillhörande diskussionsforum och möjlighet att visa sitt stöd i form av namnunderskrift, anses följa det deltagardemokratiska idealets referensram kring e-petition bäst. Särskilt då utbildningsfaktorn som inom idealet är av betydelse (Adman, 2006: 162) får större genomslag om det finns en tvåvägskommunikation mellan medborgarna. Brighton & Hove som har fungerat som inspirationskälla vid begynnelsen av Malmöinitiativet (Lindhe, 2017) har inte utvecklats i samma deltagardemokratiska anda i digital benämning. Medborgare har samma möjligheter att skapa och publicera en e-petition på en hemsida i anslutning till Brighton & Hove stadsfullmäktige samt att stödja förslagen med namnunderskrifter, men det finns inget diskussionsforum i anslutning till e-

petitionerna (Brighton & Hove city council, 2017a). Malmöinitiativet har även satsat på att nå ut till sina medborgare med hjälp av sociala medier så som Facebook, där varje initiativ publiceras med en förklarande bild. Detta sker dock manuellt av medarbetarna (Lindhe, 2017). En sådan funktion saknar Brighton & Hove som överlag inger en mer konservativ framtoning enligt mina egna reflektioner.

4.2.2. Vem kan förmedla åsikter och vem kan se innehållet?

Malmöinitiativet är vad som beskrivs ett direkt e-petitionssystem vilket innebär att medborgarnas förslag går via en direkt kanal (med viss restriktion vilket jag återkommer till senare) till berörd nämnd (Karlsson & Åström, 2015: 12). Motsvarigheten ett indirekt system innebär att en relevant politisk representant presenterar petitionen för berörda politiska organ (Karlsson & Åström, 2015: 12). Brighton & Hove's system är direkt men ändå med stora designskillnader jämfört med Malmöinitiativet. I Brighton & Hove's kan du publicera och samla in namnunderskrifter genom deras e-petitionssystem men förslaget tas inte automatiskt vidare till stadsfullmäktige. Istället ska initiativtagaren själv presentera förslaget på de öppna stadsmötena (Brighton & Hove city council, 2017b). På det viset är kanalen än mer direkt till det politiska organet än Malmöinitiativet, där medborgaren mer eller mindre måste förlita sig på att ansvarig personal vidarebefordrar initiativet (Lindhe, 2017). Känslan av verklighetsförankringen hos medborgaren torde med andra ord vara tyngre genom Brightons system. Båda formerna följer de riktlinjer som beskrivits som typiska för e-petitionssystem, med en variation på det egna engagemanget hos medborgaren. Kritiken som formen fått av bland annat Joseph Schumpeter är att medborgarna inte klarar av ansvaret eller har tid för den typen av engagemang (Adman, 2006: 162). Särskilt tidsaspekten blir tydlig i detta fallet då Brighton & Hove's system kräver ett enormt mycket större engagemang än vad Malmös system gör vilket kan innebära att färre deltar av just den anledningen (Bengtsson, 2008: 200). Malmöinitiativet står snarare inför ett annat problem som den lättillgängliga formen kan innebära då risken finns att individen i sin avskildhet bakom skärmen inte har det gemensamma bästa som prioritet (Åström, 2004: 83).

4.2.3. Hur väl återkopplar berörd institution?

Det finns inga skrivna regler för hur väl ett e-petitionssystem ska garantera återkoppling på medborgarnas förslag. Det varierar från system till system (Karlsson & Åström, 2015: 12). Malmöinitiativet hade från början ingen konsekvent svarsrutin, utan såg plattformen snarare som en ”marknadsplats för idéer och åsikter gentemot vilka de själva ansåg sig ha full frihet agera eller att inte agera” (Karlsson & Åström, 2015: 12). Detta har utvecklats vilket i nuläget innebär att

framgångsrika e-petitioner ska få svar från berörd nämnd där det framgår vilka åtgärder de planerar att vidta (Lindhe, 2017). Brighton & Hove har ett liknande system i det avseendet då framgångsrika petitioner får ett direkt svar på hur petitionen vidare ska behandlas (Brighton & Hove city council, 2017b). Karlsson och Åström (2015: 13) belyser att hur väl institutionen väljer att återkoppla är enskilt den viktigaste faktorn för att systemet ska nå framgång. I enlighet med det deltagardemokratiska idealet fungerar Malmöinitiativet i teorin som den möjlighet till aktivt deltagande som eftersträvas, men i praktiken möts en annan bild. Som tidigare diskuterat finns det en problematik med rådgivande innovationer vad gäller ansvarsutkrävandet. Bengtsson (2008: 179 f) menar att problemet är att informationen kring processen och huruvida förslagen implementeras ofta är otydlig vilket kan göra att verktyget framstår som ineffektivt för medborgarna. Enligt Lindhe (2017) är det få initiativ som realiserats och går vidare även om förslagen inte är dåliga. Det kan bero på att förslagen redan ligger under budget och planering, att det blir för dyrt att genomföra eller att det inte går att genomföra av andra skäl. Hon tror även att politikerna tar ett antal idéer och gör till "sina egna" istället för att gå vidare med det (Lindhe, 2017). Särskilt det sistnämnda torde ha en kontraproduktiv verkan. E-petitionens syfte att knyta medborgarna närmare beslutsfattarna och skapa engagemang (Bengtsson, 2008: 181) blir motsägelsefullt och det framstår även elitistiskt att ringakta ett förslag för att sedan implementera det under annan signatur.

4.2.4. Vad krävs av en e-petition för att det ska tas vidare?

För att skapa ett effektivare arbetsflöde och göra en första sortering av e-petitionerna gör man ofta gränsdragningar för hur många namnunderskrifter som krävs (Karlsson & Åström, 2015: 13). Malmöinitiativet har en gräns på 100 namnunderskrifter och efter det lämnas förslaget över till berörd nämnd för vidare hantering. Det motsvarar 0,03 procent av Malmös befolkning vilka måste stödja förslaget. Dock har systemet förändrats sen det infördes. Inte förrän 2011 införde de gränsen på 100 underskrifter och en tydligare svarsrutin (Lindhe, 2017). I Brighton & Hove har de en gräns på 1250 signaturer vilket motsvarar 0,46 procent av befolkningen för att petitionen ska höras under ett möte där alla ledamöter kan delta, men förslaget får oavsett mängd namnunderskrifter presenteras på stadsmötet under 3 minuter (Brighton & Hove city council, 2017b). Problemet med en gräns som motsvarar ett högt antal medborgare blir att engagemanget kan bli lägre (Karlsson & Åström, 2015: 13), men som i Brighton & Hove's system där förslaget ändå hörs på stadsmötena oavsett ser de ut att ha hittat ett sätt att möta den formen av problematik. Malmöinitiativet skulle eventuellt kunna stå inför problemet med en tung arbetsbelastning om var och vartannat förslag gick vidare till nämnden, och i förhållande till antal inkomna förslag verkar det skett en viss ökning sedan gränsen infördes 2011 (Karlsson & Åström, 2015: 13).

Antal förslag som fått minst 100 underskrifter

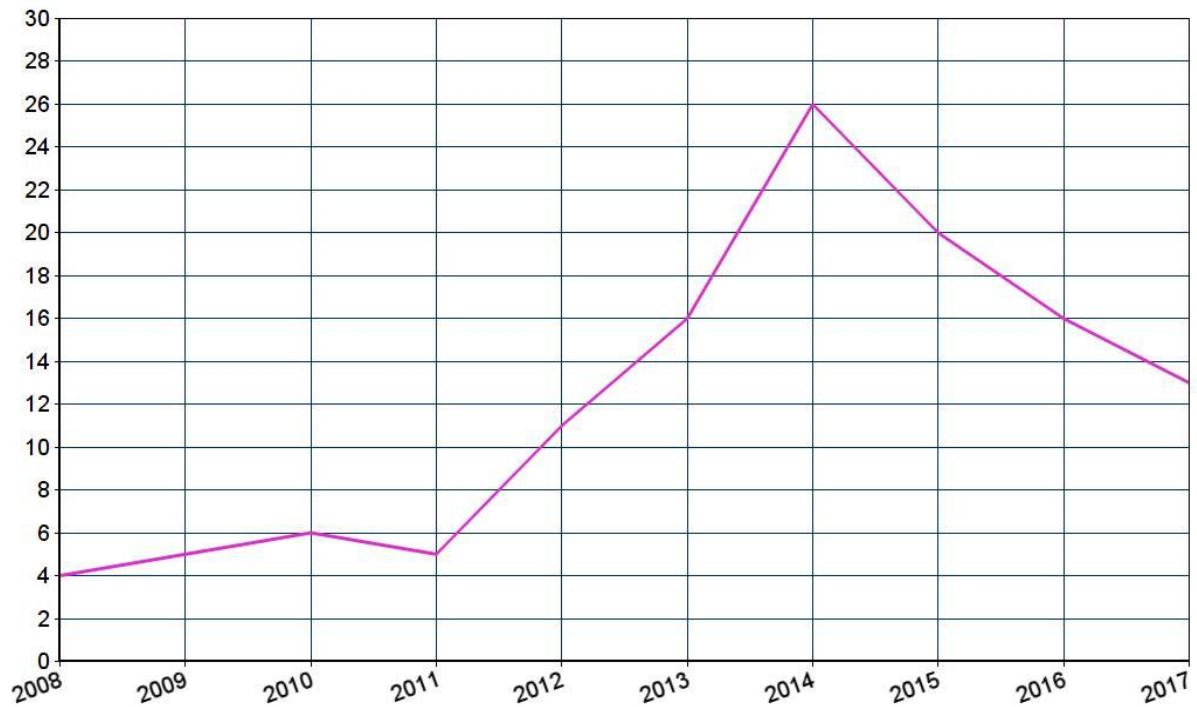

Fig. 1. Antal förslag som fått minst 100 underskrifter per år 2008-2017.

Källa: Siffror baserade på publicerat material på Malmöinitiativets plattform 2017-04-20

En aspekt som är svårare att mäta men som torde öka om man ser det ur ett deltagardemokratiskt perspektiv är legitimiteten. Deltagandet i det rådgivande organet blir mer förankrat och hur informationen behandlas blir tydligare, vilket är väsentligt i ett e-petitionssystem för att undvika frustration hos medborgarna (Bengtsson, 2008: 179 f). Något som även noterades i Åström & Sedelius (2010: 25 ff) utvärdering där man utifrån intervjuer med både politiker och medborgare såg tendenser i systemets utformning och attityder hos politiker som kunde skapa osäkerhet hos medborgarna. Denna problematik åtgärdades till stor del i och med den nya utformningen 2011 (Lindhe, 2017)(Malmö, 2013).

4.2.5. I vilken grad kontrolleras inläggsförfattarnas autenticitet?

Återigen är graden av aktivitet en autentisering kräver betydande för vilket engagemang som kan förväntas av medborgarna (Karlsson & Åström, 2015: 13). För att signera initiativ i

Malmöinitiativet krävs det både fullständigt namn samt adressuppgifter. Något som poängteras av Lindhe (2015) då det vill upprätthålla en seriös namninsamling. Brighton kräver i princip samma form av verifieringsuppgifter. Det vill säga namn och email-adress, men även inskrivning av bokstäver och siffror som genererats slumpmässigt för att undvika digitala robotar att signera petitionerna (Brighton & Hove city council, 2017a). Uppgifter om huruvida underskrifterna granskas för att undvika att samma person skriver på en petition upprepade gånger saknas. För att e-petitionssystem som deltagardemokratisk funktion ska tjäna sitt syfte och representera medborgarna krävs att representationen också är fördelad, och inte är koncentrerad på ett mindre antal personer (Bengtsson, 2008: 186). En starkare inspiration för de båda systemen för att automatisera sällningen av medborgare som redan signerat en petition är bland annat Storbritanniens övergripande system. Där krävs även bekräftelse av brittisk hemvist samt en adress som är giltig, slumpmässigt genererade ord som införs som beskrivningen ovan och slutligen en verifieringslänk som skickas ut med e-post (Karlsson & Åström, 2015: 13 f).

4.2.6. Vilka resurser tilldelas systemet i form av utrymme och organisatoriskt stöd?

Utöver möjligheten att kunna delta i samhällets utveckling krävs det också information om hur man deltar och vilka vägar in som är tillgängliga (Karlsson & Åström, 2015: 14). Malmöinitiativet har under sin uppstart marknadsförts genom affischering och annonsering med en räckvidd över hela staden. Därefter har de valt att dagannonsera samt informera genom tryckt material i kommunala verksamheter såsom bibliotek. Det finns även försök till särskilt riktad marknadsföring (mer om det under analysdelen) men utan bestående resultat (Lindhe, 2017). Utöver detta finns Malmöinitiativet på sociala medier i form av en Facebook-sida, vilken Lindhe (2017) tror har bidragit till den ökade upplysningen om Malmöinitiativets existens. Enligt undersökningar har brittiska kommuner inte satsat nämnvärt på att upplysa om hur medborgarna kan delta i den politiska samhällsdebatten, men om man ser till stöd i processen kring e-petition har Brighton & Hove ett utförligt material att tillhandahålla (Brighton & Hove city council, 2017b). ”I rekommendationer till de offentliga organisationer som ska bedriva e-demokratiprojekt påpekas slutligen hur viktigt det är att avsätta tillräckligt med resurser för att upplysa medborgarna om hur de kan delta, för att vägleda dem i processen och utveckla deras förmåga att uttrycka sin mening samt för att analysera den input som medborgarna bidrar med.” (Karlsson & Åström, 2015: 14). Trots de rekommendationer som anses nödvändiga för att e-petitionssystemet ska nå framgång ser det alltså väldigt olika ut. I Storbritannien är det obligatoriskt sedan 2010 med e-petitionssystem, oavsett de beslutande organens engagemang eller vilja att utveckla och integrera systemet i kommunen (Karlsson & Åström, 2015: 14). Det i sin tur kan självklart vara en påverkansfaktor när det kommer till

omfattningen på organisatoriska resurser. Men i enligt Gilljam & Jodal (2006: 207) är demokratiseringsåtgärder något som det även i Sverige satsas på i lagom utsträckning, utan tydlig plan för det fortsatta arbetet trots att systemet inte är obligatoriskt.

5. Analys

I föregående kapitel har jag fördjupat mig i Malmöinitiativets för- och nackdelar samt dess konstruktion utifrån hur e-petition beskrivs i litteraturen. Under följande kapitel är syftet att utifrån resultaten i föregående kapitel, tillsammans med det teoretiska ramverket och mitt empiriska material knyta samman säcken. Jag vill svara på min tredje fråga; Utifrån teoretiska antaganden kring e-petitioner som deltagardemokratiskt instrument, hur väl har Malmöinitiativet fungerat med avseende på jämlikhet och deltagande? Avsikten är att utifrån det teoretiska ramverket och empiriskt material undersöka hur den politiska jämställdheten fångats in genom Malmöinitiativet. Jag vill också undersöka hur deltagandet har utvecklats i Malmöinitiativet under dess existens, och hur deltagande och jämställdhet i det här sammanhanget går hand i hand.

E-petitionssystemets främsta syfte är att stärka den representativa demokratin, och i enlighet med det deltagardemokratiska idealet att stärka banden mellan medborgarna och beslutsfattarna och föra medborgarna närmare beslutsfattandet (Bengtsson, 2008: 161 ff). En sidofråga som har väckts i samband med den ökade kunskapen om e-petitionssystem generellt och Malmöinitiativet är om verktygets potential utnyttjas till fullo eller bara fungerar som en skenmanöver för att illustrera en bild av en demokratisk kommun som vill tillvarata medborgarnas kunskap? Det är ingen fråga som kan besvaras i detta materialet då det skulle kräva en mycket mer omfattande studie, men genom att skrapa på ytan har ett intresse och engagemang för områdets utvecklingspotential växt. Det finns inga tillgängliga undersökningar huruvida Malmöinitiativet växt i omfattning vad gäller medborgarnas insikt om dess existens, men genom en kvantitativ undersökning kan man urskilja deltagandets utveckling i sin helhet och dra paralleller utifrån det med hjälp av litteraturen. I kombination finns även en konversationsutbyte per mail och sekundärt empiriskt material som kompletterar sådana paralleller.

5.1. Hur många deltar?

Det är svårt att säga hur fördelningen av medborgarnas röster inom Malmöinitiativet ser ut idag eftersom att det inte finns någon aktuell forskning på ämnet. Däremot har jag genom en kvantitativ analys fått en uppfattning på hur deltagandet generellt har förändrats sedan start och kan genom paralleller till vem initiativet vänder sig till genom marknadsföring göra vissa antaganden.

Initiativ per år

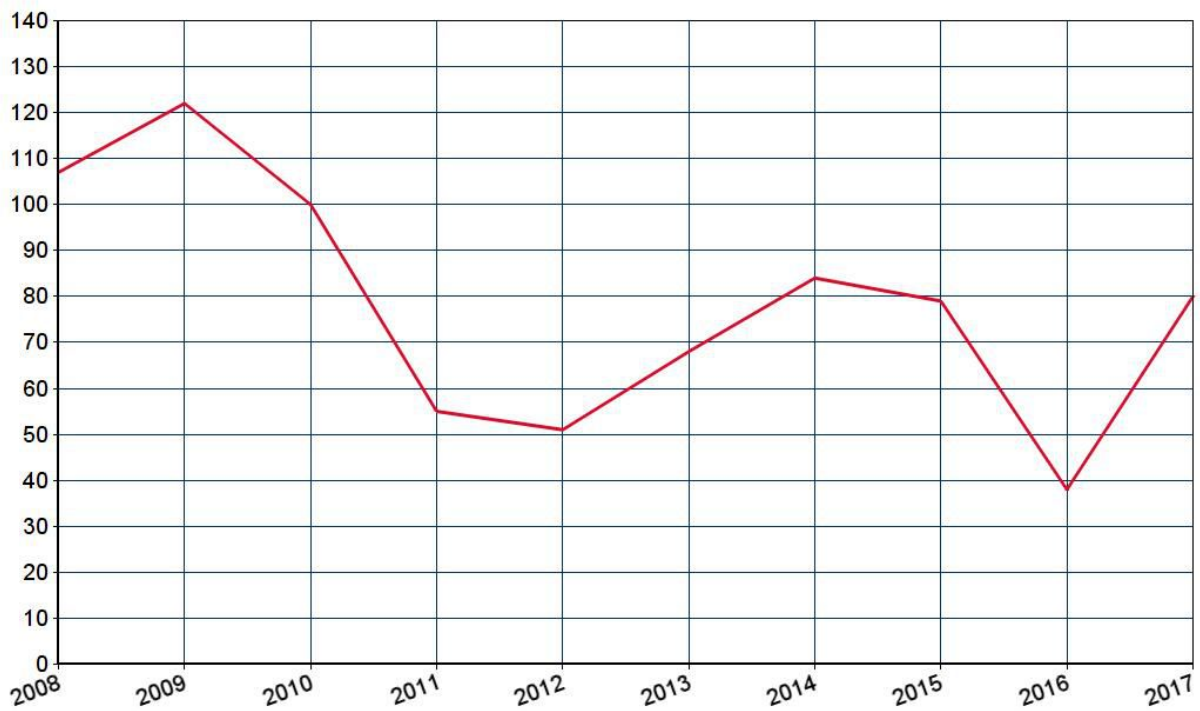

Fig. 2. Antal initiativ per år 2008-2017.

Källa: Siffror baserade på publicerat material på Malmöinitiativets plattform 2017-04-20

Om vi börjar med att se till antal initiativ som inkommit per år är det relativt skiftande. Eftersom att projektet startade ca 6 månader in i 2008 utgår jag från 2009 för att få en mer rättvis bild av utvecklingen, jag utesluter även 2017 av samma anledning. Antal initiativ år 2009 var 122, vilket hittills varit det högsta antalet inkomna initiativ. Faktum är att det aldrig kommit in över 100 initiativ något år efter det och antalet har varierat en aning mellan 50 och 100 initiativ per år. Under 2014 kan vi se en viss höjning i initiativ då det kom in 84 stycken, något som också speglas i antal namnunderskrifter per år.

Namnunderskrifter per år

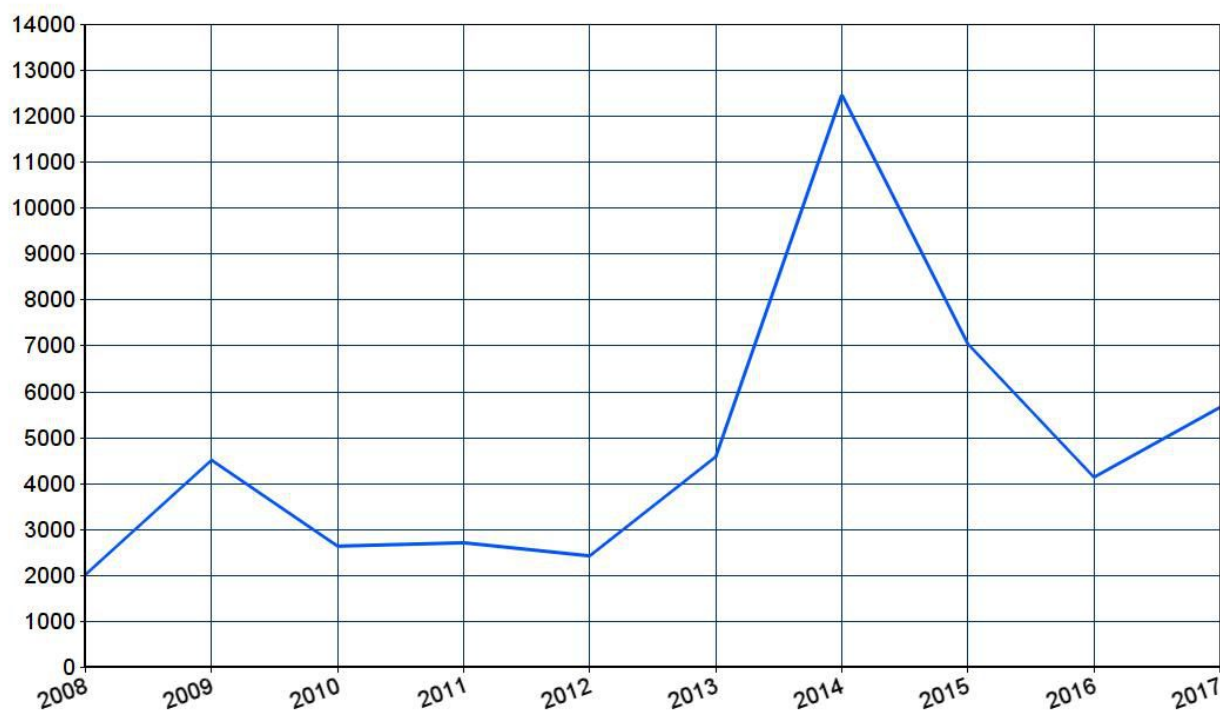

Fig. 3. Antal namnunderskrifter per år 2008-2017.

Källa: Siffror baserade på publicerat material på Malmöinitiativets plattform 2017-04-20

Under 2014 var det så många som 12474 namnunderskrifter vilket varken före eller efter 2014 har inkommit i samma antal igen. Även här har siffran inte haft någon positiv men heller ingen negativ utveckling. Den har varierat mellan 2500 namnunderskrifter och högst 7000 namnunderskrifter (utöver år 2014). Anledningen till att just 2014 blev ett aktivt år är oklart, men mina egna tolkningar är att det var valår vilket i och med att politiska frågor ställts i strålkastarljuset under debatter och kampanjer har ”påmint” medborgarna om sin egen politiska agenda. Det kan också vara en slump eller att det helt enkelt råkade finnas ett antal initiativ det året där initiativtagarna varit extra aktiva i att marknadsföra förslagen.

5.2. Vem deltar?

Enligt forskning finns det vissa grupper som är överrepresenterade vad gäller det politiska deltagandet (Gilljam, 2003: 203). Dessa grupper består generellt av vita män, tillhörande

medelklassen med god utbildning. Grupperingen är starkt kopplad till socioekonomiska resurser som också speglar sig i Åström och Sedelius (2010: 13 ff) utvärdering av Malmöinitiativet. Utvärderingen som är baserad på en enkät skickad till initiativtagarna på plattformen samt information på plattformen tar upp resurser som kön, ålder, utbildning, internetanvändning, valdeltagande, m.m. De resurser som nämnts är de jag valt att fokusera på. Hela 65 procent av initiativtagarna består av män i motsats till 35 procent kvinnor, och likaså utgör de högskoleutbildade deltagarna den största gruppen med hela 67 procent. De resterande 31 procenten har grundskola eller gymnasium som högsta utbildning. Undersökningen visar också skillnader i ålder där 39 procent av deltagarna utgörs av gruppen 20-39 år, och strax därefter med 35 procent finner vi åldersgruppen 40-59 år. En kraftigt underrepresenterad grupp är 0-19 år, som endast utgör 4 procent. Därefter gruppen 60+ som utgör 14 procent (Åström & Sedelius, 2010: 15). Det bör tas i beaktande att gruppen 0-19 år av naturliga skäl inte deltar politiskt i samma utsträckning som övriga grupper. Detsamma gäller seniorgruppen 60+ vars ålderstak är varierande. De varierande siffrorna som tyder på att Malmöinitiativet vid utvärderingens tidpunkt inte lyckats nå ut till de underrepresenterade i samhället visar att grundsyftet med systemet till viss del gått förlorat. En innovation av de rådgivande slagets syfte är att bland annat att fånga in de underrepresenterade (Bengtsson, 2008: 177). Istället följer det den socioekonomiska trenden som redan dominerar samhället. Åström och Sedelius (2010: 16) belyser detta i utvärderingen och föreslår åtgärder i form av uppsökande verksamhet för att fånga upp stadsdelar som är underrepresenterade samt använda sig av folkbildningsorganisationer och satsa mer på information och utbildning kring kommunens e-demokratiseringsåtgärder. Som tidigare nämnt har Malmöinitiativet använt sig av affischering och annonsering vid uppstart som ska ha en räckvidd över hela staden. På senare år har de dock valt att enbart dagannonsera med jämna mellanrum och placera informationsmaterial på bibliotek och andra kommunala verksamheter (Lindhe, 2017).

5.3. Konstruktion och spridning

Konstruktionsmässigt verkar dock Malmöinitiativet möta de problem som tagits upp i Åström och Sedelius (2010) utvärdering och har gjort vissa förändringar (gränsdragning vid 100 namnunderskrifter för vidare nämndehantering) som kan ha skapat en tydligare ansvarsförankring hos medborgarna där vi ser att fler ärenden gått vidare till nämnderna (se fig. 1). Utifrån siffrorna kring deltagandet, som trots att initiativet funnits i nästan 10 år inte har ökat, är det till synes den knappa marknadsföringen som ställer till det. Ätminstone om det ska fungera utifrån det deltagardemokratiska idealets intentioner. Men som bland annat Gilljam (2004: 204) konstaterat

finns det brister med deltagardemokratien som kanske hade funnits trots en mer gedigen spridning av Malmöinitiativet. En undersökning visade att skillnaden i politiskt deltagande mellan olika grupper skulle förstärkas om vi rörde oss mer mot en deltagardemokrati. Trots det diskuterar han även fördelarna med ett politiskt deltagande i olika sammanhang om det parallellt leder till ett högre valdeltagande. Deltagandet skulle i så fall inte nödvändigtvis behöva vara utspritt över alla befolkningsgrupper om beslutsfattarna använde det som ett sätt att informera sig, förutsatt att de inte såg informationen som en representation av hela samhället (Gilljam, 2004: 204). Vidare visar en undersökning av Wohlgemuts (2003: 172) att åsiktsöverensstämmelsen i politiska frågor mellan valda representanter och väljare är högre i svenska kommuner där det politiska deltagandet också är högt.

För att nå ut till minoritetsgrupper som bland annat beskrivs vara första generationens invandrare har man vid projektets uppstart producerat 6 informationsfilmer på olika språk i samarbete med riktade föreningsverksamheter i kommunen. Dessa filmer är dock inte tillgängliga längre och någon mer satsning finns heller inte i nuläget. Lindhe (2017) menar att intresset inte var speciellt stort, och att när man är ny i ett land är inte förslag på förbättring det första man vill engagera sig i. Det har även gjorts kvalitativa webbundersökningar för att ta reda på skolungdomars politiska behov samt upplysa om Malmöinitiativet, det sistnämnda har dock mött motgångar. Lindhe (2017) beskriver att de tidigt tagit kontakt med gymnasieförvaltningen med förslaget att sätta in resurser för att informera generellt om demokrati men främst om vilka påverkansmöjligheter som kommunen erbjuder. Gymnasieförvaltningen avböjde dock och hänvisade till användningen av den information kring demokrati som finns att tillgå från skolverket.

Generellt kring marknadsföring av Malmöinitiativet är uppfattningen att de som vill vara med och påverka hittar till verktyget. Man menar att då vi lever i en demokrati med folkvalda representanter som ska ta hand om vårt samhälle vill man ha en avvägning i hur mycket medborgarna ska delta. Det ska inte framstå som någon press gentemot medborgarna att formulera initiativ men det ska finnas ett tillgängligt verktyg vid behov. En anledning till strävan efter balans i deltagandet formuleras även som en fråga om arbetsbelastning hos kommunens nämnder då framgångsrika initiativ ska beredas, diskuteras och rapporteras (Lindhe, 2017). Det är en tankegång som i viss mån klingar i takt med förespråkarna för elitdemokrati som menar att det är en självständig men folkvald elit som det politiska beslutsfattandet har begränsats till (Bengtsson, 2008: 65). Det är tydligt att Malmöinitiativets syfte som en deltagardemokratisk innovation står i kontrast med den omgivande

strukturen som styr dess utveckling. E-petition är en möjlighet för medborgarna att delta i det politiska beslutsfattandet som i teorin är tillgänglig för alla. Men i enlighet med Dahls (1989: 119) betraktelser är det just en teoretisk *möjlighet* som i praktiken inte främjar de mest resurssvaga. Tanken är att verktyget ska fungera som en utfyllnadslänk mellan de folkvalda representanterna och medborgarna, och enligt deltagardemokratiska idealet är effekterna av ett större medborgarengagemang som det innebär att klyftan jämnas ut (Bengtsson, 2008: 67). Men enligt Gilljam & Jodal (2003: 203) möter den här synen motsättningar i verkligheten där han menar att flertalet studier visar att deltagandeformer som kräver mer arbete och tid är de former där de resursstarka tar mest plats. Vidare skriver han att sambandet mellan medborgarnas ekonomiska och sociala position och politiskt deltagande är given (2003: 203). En ojämslälld aspekt som inte vore ett problem om vi kunde anta att de som är politiskt aktiva också representerar allas bästa (Bengtsson, 2008: 65). En tanke som i sin tur brottats med andra farhågor som menar att ”allas bästa” inte är prioritet när medborgarna deltar i sin avskildhet bakom en datorskärm (Åström, 2004: 83).

5.4. En demokratisk process?

Det blir tydligare att systemet haltar i jämlik bemärkelse när man sätter det i relation till Dahls (1989: 166 fff) kriterier för en demokratisk politisk ordning. Först och främst måste vi förutsätta att Malmös alla medborgare har adekvata möjligheter att tillgodogöra sig verktyget för att *effektivt deltagande* ska uppfyllas. Det vill säga att alla ska ha lika möjligheter att uttrycka sin åsikt fram till ett bindande beslut har tagits (Dahl, 1989: 166). Även om vi lever i en del av världen där många ser tillgång och kunskap om digital utrustning som en självklarhet är så inte fallet. Det finns många som faller mellan stolarna; de äldre från en generation som inte hunnit tillgodogöra sig relevant kunskap, de som hamnat i det undre samhällsskiktet av olika anledningar och inte har praktisk tillgång till verktyget eller kunskap om hur demokratiska innovationer fungerar, m.fl. (Bengtsson, 2008: 137 f). Det andra kriteriet som är *lika rösträtt vid det slutliga avgörandet* är viktig för att *principen om jämlikhet* ska upprätthållas. Kriteriet går hand i hand med föregående och menar att medborgarnas röster ska väga lika tungt och ha samma möjligheter att höras (Dahl, 1989: 151 fff). Detta är inte möjligt eftersom att resurssvaga inte får något extra stöd, vilket också speglade sig i undersökningen av Åström och Sedelius (2010: 13 ff) där den socioekonomiska trenden avbildades i resultatet. Det vill säga att högskoleutbildade män i den övre medelåldern dominerade initiativen, medan grupper från resurssvaga områden i staden, kvinnor, äldre och unga var minst representerade. Vidare beskrivs det tredje kriteriet som *upplyst förståelse* där Dahl (1989: 175)

menar att ”varje medborgare bör ha adekvata och lika möjligheter att upptäcka och begrunda det val som bäst tjänar hans eller hennes intressen (inom den tidsram som tvånget att fatta beslut i frågan medger).” (Dahl, 1989: 175). Det ska vara möjligt för medborgarna att förstå både konsekvenser och fördelar som ett initiativ kan medföra, och det är här det blir dubbeltydigt. För trots att det i teorin är möjligt att tillgodogöra sig kunskapen (Dahl, 1989: 119), den finns ju där tillgänglig för alla på en hemsida, måste medborgarna också veta *att* den finns och vad de ska göra med den. Därför anser jag inte att kriteriet uppfylls eftersom att man utifrån antaganden inte gjort någon ansträngning att försöka nå ut till minoritetsgrupper (undantaget gruppen skolungdomar) (Lindhe, 2017) vilket i sin tur inte ger alla samma förutsättningar att engagera sig i frågor som kan förändra samhället vi lever i. Det fjärde kriteriet som handlar om *kontroll över dagordningen* är invecklat. *Demos* måste ha kontroll över dagordningen, men kan även delegera ut beslutsmakten. Eftersom att vi lever i en representativ demokrati med ett folkvalt styre har vi indirekt också delegerat beslutsmakten i och med val av representanter (Dahl, 1989: 50 ff).

6. Resultat

Sammanfattningsvis vill jag avrunda den här undersökningen genom att diskutera några av de resultat jag urskiljt. Inledningsvis kan jag konstatera att Malmöinitiativet till mångt och mycket följer de riktlinjer som e-petitionssystem representerar ur ett deltagardemokratiskt perspektiv. Även om det deltagardemokratiska idealet inte själv verkar tillskriva verktyget nackdelar i den mån det finns fördelar, finns det flera teoretiker som kan fylla i. Likt de flesta teoretiska verktyg står den praktiska användningen för det reella testet, där detaljer i utformning och utförande är avgörande.

Genom att lägga ihop resultatet från den kvantitativa analysen där vi ser att deltagandet inte har förändrats markant med undantag för 2014, och informationen kring vilka grupper det vänder sig till i marknadsföringen av verktyget (de som besöker hemsidan eller bibliotek), kan vi också dra antaganden om att Malmöinitiativet inte har skapat ett mer jämlikt deltagande. Såvida inte färre majoritetsgrupper har lagt initiativ och fler minoritetsgrupper har engagerat sig. Dock är det viktigt att ta i beaktande att tidsram och material är begränsat och undersökningen har inte tillräckligt tyngd för att göra annat än vissa antaganden. Efter hand uppstod ett mönster i hur bland annat marknadsföring och särskilt stöd för minoritetsgrupper inte utarbetats, och det blev också tydligare att verktygets brister till stor del kan bero på dess implementering. Precis som Gilljam och Jodals (2006: 207) resultat i undersökningen kring vilken utsträckning Sveriges kommuner satsar på demokratiutveckling, verkar *lagom* vara ett ledord även idag.

Det visar sig också i min tolkning att kriterierna för en demokratisk politisk ordning inte uppfylls i sin helhet (Dahl, 1989). Precis som nackdelarna som beskrivits kring deltagardemokratiska innovationer stöter Malmöinitiativet på flertalet hinder för att bidra till en demokratisk politisk ordning. Detta kan vara ett moment som är värt att vidareutveckla, som genom ett större antal djuplodade intervjuer med beslutsfattare skulle kunna ge svar på huruvida Malmöinitiativets hinder för att agera som ett demokratiskt verktyg, på alla aspekter, är avsiktliga eller omedvetna.

Undersökningen har varit väldigt intressant att genomföra och gett en större inblick i hur e-petitionssystem fungerar ur flera perspektiv. Jag har även förstått att omfattningen är större än väntat med avseende på demokratiska effekter, och har därför haft problem med att sortera ut vad som i uppsatsen tjänar på mest fokus. Men sammanfattningsvis tror jag att undersökningen kan fungera som ett utgångsläge och kanske väcka intresse för en fortsatt undersökning kring värdet av god implementering av e-petitionssystem. Forskning kring huruvida deltagardemokratin bidrar med

goda eller dåliga effekter finns i relativt stor utsträckning, men jag tycker det är värt att vidare se vad som är orsaken till effekterna. Till exempel en undersökning kring påståendet om att verktyg likt e-petitionssystem är ett gott demokratiskt hjälpmedel, men att det kringliggande arbetet med att få medborgarna att använda och förstå det borde vara en del av dess preferenser.

Det är en utmaning att hålla sig okritisk och neutral i en undersökning, och även om jag gått in med det i åtanke finns det alltid risk att det personliga tyckandet speglar sig i formuleringarna. För mig blev det väldigt tydligt vad som brister i Malmöinitiativet tidigt i undersökningen, både genom att läsa tidigare utvärderingar (Åström & Sedelius, 2010) och genom mitt insamlade material. Det blev därför svårt att inte glida in på sidospår som intresserade mig, men som på grund av uppsatsens omfattning och den tid som fanns kvar inte var möjlig att undersöka vidare.

Källförteckning

Adman, Per (2006) Patemans teori vid vägs ände? En empirisk prövning av den deltagardemokratiska teorin, i Esaiasson, Peter & Westholm, Anders (red) *Deltagandets mekanismer*, Malmö: Liber

Bengtsson, Åsa (2008) *Politiskt deltagande*, Lund: Studentlitteratur

Brighton & Hove city council, (2017a) *Before signing petition*, [Online], Available: <https://present.brighton-hove.gov.uk/mgePetitionListDisplay.aspx?bcr=1> [15/4-2017]

Brighton & Hove city council, (2017b) *Public involvement in Brighton & Hove city council – Petitions*, [Online], Available: <http://www.brighton-hove.gov.uk/sites/brighton-hove.gov.uk/files/Petitions.pdf> [15/4-2017]

Bryman, Anders (2002) *Samhällsvetenskapliga metoder*, Malmö: Liber

Dahl, Robert (2002) *Demokratin och dess antagonister*, Stockholm: Ordfront och DemokratiAkademin

Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Towns, Ann & Wängnerud, Lena (2017) *Metodpraktikan*, 5:e upplagan, Stockholm: Wolters Kluwer AB

Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. (2010) *Metodpraktikan*, 3:e upplagan, Stockholm: Norstedts Juridik

GeoNames (2017) Brighton & Hove, [Online], Available at: <http://www.geonames.org/3333133/brighton%20and%20hove.html> [10/5-2017]

Gilljam, Mikael & Jodal, Ola (2006) Kommunala demokratiseringsningar – vägen till en mer vital demokrati?, i Esaiasson, Peter & Westholm, Anders (red) *Deltagandets mekanismer*, Malmö: Liber

Gilljam, Mikael (2003) Deltagardemokrati med förhinder, i Gilljam, Mikael & Hermansson, Jörgen (red) *Demokratis mekanismer*, Malmö: Liber

Halperin, Sandra & Heath, Oliver (2017) *Political research methods and practical skills*. 2:a upplagan, New York: Oxford University Press

Karlsson, Martin & Åström, Joachim (2015) *Kan e-petitioner utveckla den representativa demokratin?*, Underlagsrapport på uppdrag av 2014 års demokratiutredning

Lindhe, Grethe, projektledare på Stadskontoret i Malmö (2017) E-mail 27/6, 8/5

Malmö stad (2017a) *Malmöinitiativet – Hjälp att förbereda ett förslag*, [Online], Available: <http://malmo.se/Kommun--politik/Var-med-och-paverka/Malmoinitiativet/Hjalp-att-forbereda-ett-forslag.html> [11/4-2017]

Malmö stad (2017b) *Malmöinitiativet*, [Online], Available: <http://initiativet.malmo.se/> [11/4-2017]

Malmö stad (2013) *Stadskontorets guide till Malmöinitiativet - För förtroendevalda*, Produktblad för förtroendevalda

Psykologiguiden (2017) *Psykologilexikon*, [Online], Available: <http://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon?Lookup=behovstrappa> [25/4-2017]

SOU 2016:5 (2016a) *Låt fler forma framtiden*, del A, Betänkande av 2014 års demokratiutredning - Delaktighet och jämlikt inflytande

SOU 2016:5 (2016b) *Låt fler forma framtiden*, del B, Betänkande av 2014 års demokratiutredning - Delaktighet och jämlikt inflytande

SOU 2000:1 (2000) *En uthållig demokrati*, Demokratiutredningens betänkande

Sveriges Kommuner & Landsting [SKL] (2014) *Det förstärkta folkinitiativet – erfarenheter från folkinitiativ och lokala folkomröstningar 2011-2015*, Stockholm: SKL

Sveriges Kommuner & Landsting [SKL] (2009) *Vad är e-petitioner?*, Faktablad projektet medborgardialog

Wohlgemut, Daniel (2003) Aktiva medborgare – hur går det med representativiteten?, i Gilljam, Mikael & Hermansson, Jörgen (red), *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber

Wright, Scott & Street, John (2007) *Democracy, Deliberation and Design: The Case of Online Discussion Forums*, *New Media Society*. Vol. 9, Nr. 5. s. 849-869.

Åström, Joachim & Sedelius, Thomas (2010) *Representativ demokrati 2.0*, slutrapport till Malmö stad, Örebro universitet: Akademin för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap

Åström, Joachim (2004) Doktorsavhandling: *Mot en digital demokrati?*, Örebro: Universitetsbiblioteket